

Succulenta

74^e

Jaargang

Nr. 1
Februari 1995

Tijdschrift van de Nederlands-Belgische vereniging
van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten

Colofon

Succulenta
is het tijdschrift van de Nederlands-Belgische vereniging van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten

Auteursrecht:
gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen schriftelijke toestemming van auteur/illustrator, alsmede onder duidelijke bronvermelding.

Redactieadres:
Prins Willem-Alexanderlaan 104
6721 AE Bennekom

Redactie:
C.A.L. Bercht
L.E. Groen
J.J. de Morree
A.B. Pullen
A.J. van Uijen
B.J.H. Zonneveld

Lay-out:
A.C.M. van Zuylen

Druk
Drukkerij van Spijk, Venlo

EEN NIEUWE LENTE, EEN NIEUW GELUID

Het begrip 'succulent' is ons allen bekend. Of de uitdrukking duidelijk is, is wat anders. Want steeds meer blijkt dat er planten tot de succulenten gerekend worden die ons tot nu toe onbekend waren. Neem nu eens de caudiforme planten. Gordon Rowley heeft met zijn boek over deze groep de wereld geopend voor de succulente stengelknollen. Een aantal liefhebbers hebben zich op de caudex-achtigen gestort en de groep is nu redelijk populair. Een recent boek van Urs Eggli over succulenten heeft de aandacht gericht op enkele nieuwigheden. Nooit geweten dat er in de heidefamilie ook succulenten zaten (*Sphyrospermum*). Van anderen wordt wel eens sporadisch gepubliceerd zoals *Uncarina*, *Streptocarpus* of *Brighamia*, maar bekend is anders.

Het probleem in deze is dat heel veel planten wateropslagweefsel bezitten. En dat is het kenmerk van een succulent, gewoonlijk aangevuld met de voorwaarde dat zij in (sub) tropische gebieden voorkomen. Maar strikt genomen vind ik ijsbergsla of een komkommer al aardig succulent. Tot op heden is voor de niet-cactussen het boek van Jacobsen als leidraad gebruikt voor de definitie van succulent. Alleen planten die in dit werk voorkwamen, werden als succulenten beschouwd.

Dat boek is verouderd, maar een beter naslagwerk hebben we nog steeds niet. Het staat eenieder vrij om als succulentenliefhebber alles te kweken wat er maar enigszins saprijk uitziet. Al is het zoekraal, in feite ook een succulent gewasje, dat ik al jaren in leven houd met zout water. Nog nooit bij iemand anders gezien.

Dan hebben de cactusliefhebbers het maar gemakkelijk. Één familie, met pakweg 2000 soorten of minder. Dat is te doen. Of beter gezegd, dat kan nadelig werken voor de avontuurlijk ingestelde hobbyisten.

In veel liefhebberskasjes, zowel van cactussen als andere vetplanten, ontmoet ik steeds weer ongeveer dezelfde soorten. Een beetje van dit, een beetje van dat. Misschien zijn de succulentenliefhebbers een beetje conservatief en houden ze niet al te veel van experimenten. Of zijn er niet voldoende verschillende soorten te krijgen? Ik zou het resultaat wel eens willen zien in de gemiddelde succulentenkas als iedereen eens tien hem of haar onbekende soorten zou bestellen en opkweken. Het moet dan mogelijk zijn dat niet alleen de specialisten onder ons de wat onbekendere soorten in hun kas te krijgen. Het kan nog, zaaien in 1995, en dan nu maar eens wat anders.

Ben Groen

EEN WITBLOEIENDE VORM VAN MATUCANA MADISONIORUM

Rob Bregman

**Als men, zoals in kwekerijen
gebeurt, grote hoeveelheden zaden
tegelijk uitzaait, wordt de kans groot
dat er iets bijzonders tussen zit.**

Matucana madisoniorum is een bij liefhebbers zeer bekende plant vanwege zijn karakteristieke uiterlijk en zijn prachtige, willig verschijnende, grote, rode bloemen. Onlangs is in de kwekerij van Steven Brack in de USA een witbloeiende vorm opgedoken. Via Peter Melis en Henk de Looze is daarvan materiaal in ons land terecht gekomen. De afgelopen zomer hebben de planten gebloeid. De hiervan gemaakte dia vormt een goede aanleiding om deze nieuwe vorm aan u voor te stellen. Het betreft hier waarschijnlijk een mutatie, een foutje van de natuur waardoor de aanmaak van de rode kleurstof in de bloemblaadjes geblokkeerd is. Dit soort afwijkingen is in het algemeen zeldzaam. Kennelijk heeft zich een dergelijke mutatie

meer dan eens voorgedaan, gezien het feit dat deze wit bloeiende vorm al door zaad is te vermeerderen. Dat kan, zoals bekend, alleen als men wit met wit bestuift; wit met rood levert doorgaans een geheel rood bloeiende generatie op.

Als we het over wit-bloeiende *Matucana*'s hebben, denken we natuurlijk direct aan *M.huagalensis*, de enige wit-bloeiende soort in het geslacht. Het begint er steeds meer op te lijken dat deze plant eveneens een witte mutant is, en wel van *M.intertexta*. Alles (zaden en planten) wat als *M.huagalensis* wordt aangeboden, bloeit rood en is dus *M. intertexta*.

Uitgaande van de mutatie-hypothese is het bijzondere van *M. huagalensis* dat het verschijnsel zich in de natuur heeft voorgedaan en zich daar heeft kunnen handhaven. Tot nu toe is Lau vermoedelijk de enige geweest die zo'n wit-bloeiende populatie (bij toeval) heeft gevonden.

De "witte madisoniorum" zal naar verwachting spoedig opduiken in de zaadlijsten van de kwekers. De kweekwijze is, mogen we aannemen, gelijk aan die van zijn rode familielid. De kweek uit zaad is gemakkelijk, alleen moet men 's winters oppassen voor te lage temperaturen. Veiligheidshalve niet onder de 5°C, zou ik zeggen. In de zomer verlangt de plant veel warmte. Enten is beslist niet nodig.

Sikkelstraat 48, 1097 ZG Amsterdam.

AIZOACEAE

Eric Piens

Een bijdrage over de bekende middagbloemfamilie met de bespreking van Aptenia, een van de minder succulente geslachten van de familie.

Aptenia cordifolia. Foto's van de schrijver
Foto uit de verzameling (nov. '93)

Wat een naam, wat een woord!

Een moeilijk en toch bijzonder woord. Het is 'exuberant' (= ook een moeilijk woord voor 'overvloedig') voorzien van zeven klinkers en telt nochtans slechts negen lettertekens. In het woord kerststronk begroeten wij een eclatante (=schitterende) tegenstelling van een elf-letterwoord met slechts twee klinkers.

Ik maak me de bedenking dat vreemdelingen het toch moeilijk moeten hebben met onze samengestelde woorden als 'kerststraat' enzovoorts. Ook een computer kan deze woorden op verschillende manieren splitsen doch vaak foutief. Idem in het Frans met woorden waarin 'y' (Griekse i) voorkomen.

Ik ben er mij terdege van bewust dat we succulentenliefhebbers zijn en ik wil hier geen taallesje opvoeren. Daar zijn allerlei commissies mee bezig. Trouwens 'exuberant' en 'eclatant' dat we regelmatig in radio-interviews of bij talkshows op de buis zien en horen, moest ik óók eenmaal opzoeken in 'de Dikke' (van Dale red.). Echte liefhebbers laten zich absoluut niet afschrikken door woorden als *Aizoaceae* dat we zouden kunnen vertalen met eeuwig levende plantenfamilie (naar het Griekse *aizoon* = eeuwig leven). Ze weten goed, hoe vreemd de naam ook mag zijn, dat er veelal schitterende zaken bij horen qua planten en vooral bloemen. Tegenwoordig wordt er meer gesproken over *Mesembryanthemaceae*. Nog zo'n vloek! Het is de eerste maal dat ik het woord zonder spelfouten heb geschreven. Uitspreken zonder één hapering lukt nog steeds niet. Misschien ben ik scherper met de pen, dan rap van tong. In de liefhebberij heeft men

Mesembryanthemum nodiflorum op Fuerteventura in mei 1992

het gewoonlijk over 'mesems' waar éénieder zijn voordeel mee kan hebben. De mesems zijn een complex geval. Als men er Das Sukkulentenlexikon van Jacobsen (1981) op naslaat, stelt men vast dat het boek uit twee delen bestaat. Het eerste deel gaande van *Agave* tot *Zygophyllum* (een struikje op de Canarische eilanden) is goed voor 379 bladzijden. Het tweede deel, uitsluitend over mesems, is 266 bladzijden groot.

Kortom, het is een gigantische familie die momenteel 125 geslachten herbergt in 2000 soorten. De sleutel tot de geslachten is zeven pagina's lang. Moest ik verplicht worden dit uit het hoofd te leren, dan denk ik liever gif in te nemen. Idem...wat de sleutel (ook zeven bladzijden) betreft voor het geslacht *Lithops*.

Mesembryanthemaceae worden algemeen 'middagbloemen' genoemd, wat evenwel ook met de bekende korrel zout dient geslikt te worden. De naam stamt inderdaad uit het Grieks: mesembria= middag en anthemion = bloem. Zo'n 125 jaar geleden toen men de naam heeft bedacht waren er minder soorten dan heden ten dage. Nu weten we dat er zowel voormiddag-, namiddag-, avond- en zelfs nacht-bloeiërs bij zijn. Sommige soorten hebben bloemen die bestendig geopend blijven tot

ze verwelken.

Te Uppsala, in de beroemde Zweedse universiteit waar Carolus Linnaeus werd gevormd, was er een 'bloemenuurwerk', gemaakt door ene Johann Jakob Dillenius (1687-1747) waarbij enkele mesems als 'uuraanduiders' waren uitgekozen.

Glottiphyllum linguiforme (L.) N.E. Brown bloeide tussen zeven en acht uur, *Mesembryanthemum crystallinum* Schwantes tussen negen en tien uur en *M. nodiflorum* L. Bolus tussen tien en elf uur. Het zevenuurplantje is mij onbekend. Het wordt zeer zelden in verzamelingen aangetroffen. Het heeft tongvormige bladeren en bloeit geel als de 60 andere glottiphyllums, zij het dat de gele bloemen allerlei nuances kunnen hebben. De familie der Mesembryanthemaceae heeft zoals gezegd 125 geslachten. Eén ervan is *Mesembryanthemum*, waartoe *M. crystallinum* behoort. Dit nietige ding heb ik op de Canarische Eilanden bij miljoenen gezien. Hoe klein het plantje ook is, hoe groter de clusters kunnen zijn. Het 'ijsplantje' oorspronkelijk uit Namibië, komt verwilderd voor tot in Californië. Het gedijt waar het niet vriest. De blaadjes zijn met kliertjes bedekt die als kristallen schitteren in het zonlicht, wat aanleiding is geweest voor de naamgeving.

In vroegere jaren werd op de Canarische

Eilanden soda uit de plantjes getrokken. *M. nodiflorum* werd in kleur afgedrukt in Ca.Ve.Ka.. 6 (8): 117, 1993, als illustratie van mijn artikel over Fuerteventura. We gaan nu over tot bespreking van een geslacht uit de grote mesemfamilie.

Aptenia N.E.Br.

A. cordifolia (L. f.) Schwantes

Naamsverklaring:

De naam 'Aptenia' werd afgeleid van het Griekse *apten* wat zoveel als 'vleugelloos' betekent. N.E. Br. staat voor Nicolas Edward Brown (9-7-1849 tot 25-11-1934) een Engelse botanicus die leefde en werkte in Kew (met zijn fameuze tuinen). Hij was vooral bezig met de *Aizoaceae* en had ook goede kennis van de *Araliaceae* (klimopfamilie). Hij gaf verschillende geschriften uit waaronder in 1931 het boek *Mesembryanthema* samen met A. Tischer en Mia C. Karsten. Wie zich bezighoudt met *Lithops* en *Conophytum* zal beslist de naam Tischer tegenkomen.

Minder bekend is wellicht Mia C. Karsten. Nochtans is het een bijzondere vrouw. Reeds in 1929 wijdde zij in Succulenta een artikel aan *Welwitschia mirabilis* Hooker. Ik heb haar leren waarderen bij het samenstellen van een 70 jaar tellend Succulenta-

register dat ik heb gemaakt en uitgegeven onder de titel 'SUCCULENTA 70'. Onder die duizenden stukjes en artikelen vond ik van haar bijdragen vanaf 1921 tot 1942, waarna zij is uitgeweken naar Zuid-Afrika. In de jaren dertig maakte ze reeds reizen naar zuidelijk Afrika. Stel je even voor wat dat betekende om te reizen, zo'n 50 à 60 jaar geleden. In 1930 publiceerde ze reeds over 'Succulenten onder zuidelijke hemel'. In de jaren 1941-42 verschenen er maar liefst 15 stukjes van haar hand onder de titel: 'Zuid-Afrikaansche succulente reis-herinneringen'. De beide net genoemde titels werden ook uitgegeven in boekvorm en zijn op eenvoudige aanvraag bij de Succulenta-bibliotheek te bekomen. Ik was echter niet de enige in Gent, die van haar bestaan afwist. Er zit hier in de buurt een fervent literatuurverzamelaar die ook van M.C. Karsten wat wist te vertellen (in verband met haar pennevruchten). Op zekere dag, tijdens een gemoedelijke doordeweekse keuvel kwam deze fantastische vrouw in ons gesprek. Geen van ons beiden wist iets van haar, na haar vertrek kort na de oorlogsjaren in 1947. Tot in december 1990 een 'In Memoriam' verscheen in Succulenta over mej. Mia C. Karsten. Overleden in Kaapstad op 20 april

Aptenia cordifolia

1990 in de gezegende leeftijd van 88 jaar. Ze was secretaresse van Succulenta van 1927 tot 1933. Ook redactrice van de Koninklijke Maatschappij voor Tuinbouw en Plantkunde. Ze wist waarover ze het had in haar artikelen, getuige van de plaats die ze wist te veroveren tussen andere bekende schrijvers en co-auteurs als Tischer en Brown.

Citaat: "Haar laatste levensjaren waren eenzaam, slechts omringd door enkele vrienden. Haar liefde voor Kirstenbosch was zo groot, dat ze haar as liet verstrooien tussen de door haar bewonderde succulenten".

Misschien denkt u lezer, dat ik een heel stuk ben afgeweken. Kan best, toch vond ik het de moeite dit deeltje geschiedenis te verwoorden. Ik meen dat een vrouw als M.C. Karsten zeker zou mogen worden vereeuwigd door een plant naar haar te noemen.

Aptenia cordifolia (L. f.) Schwantes is door twee botanici beschreven. Later wat meer over hen. In de nederlandstalige literatuur wordt het plantje wel eens 'baby zonneroosje groeiend aan kustwoestijnen' genoemd. Het zijn lage, kruipende, nauwelijks succulente planten met frisgroene bladeren van 2,5 cm lang, bloemen 1 cm diameter. Men kan ze onder de halofyten (zoutminnende planten) rangschikken.

De cultuur levert geen problemen op, toch is dit grondbedekkend kruipend plantje bepaald niet moeders mooiste. Bij ons in pot gekweekt, wordt het uiteraard een hangsoort. De plant kan gerust de tuin in tot bij het invallen van de vorst. De stengel wegsnijden of stekken nemen voor het volgend jaar is een must. Bloeien doet het zeker en dat in tegenstelling tot *Carpobrotus* (hottentottenvijg). Het zijn gemakkelijk te kweken plantjes die hun geringe verzorging ruimschoots vergoeden met mooie stervormige (composietachtige) bloemen.

Men ziet ze niet of weinig in verzamelingen, om hun eenvoud qua verzorging. Andere daarentegen hebben als moeilijke (en ook wel eens weinig bekoorlijke) planten meer aantrekkingskracht, doch vaak ten onrechte.

Een mooie foto kan men aantreffen in het Mesem Study Group Bulletin Vol. 8 nr. 3 van juli 1993. In een rotstuintje kan het plantje van een rotsblok naar beneden afhankelijk zijn weg zoeken. Indien je het aanplant in de tuin, de potrand dan bovengronds houden. *Aptenia cordifolia* zal dan pollen vormen, ruim voorzien van roze tot purperrode bloemen.

De bloeitijd is van juli tot september. In de winter in een koude kas houden; vermeerderen door stekken of zaaien. Het geslacht telt helaas slechts twee soorten.

A. cordifolia groeit, zoals in het begin gezegd in de kustwoestijnen van Zuid-Afrika (ook in Transvaal). De andere soort, *A. lancifolia* L. Bolus, groeit in Transvaal, in het district Pietersburg. De eerstgenoemde soort is bij liefhebbers het best bekend, evenals de bonte vorm ervan: *A. cordifolia* cv. *Variegata*, die echter méér purpere bloemen heeft.

De naam 'cordifolia' stamt van L. f. (Linnaeus filius), dit is de zoon van de ons allen bekende grote botanicus Carl von Linné of Carolus Linnaeus. Hij had evenals zijn vader een leerstoel aan de universiteit van Uppsala (Zweden 20-1-1741 tot 11-1-1783). Uiteindelijk werd de beschrijving van de soort vervolledigd door Gustav Schwantes die in onze eeuw werkte (18-9-1881 tot 17-11-1960 Kiel). Naar hem werd het conophytum-achtige geslacht *Schwantesia* door Moritz Kurt Dinter (10-6-1868 tot 16-12-1945) opgesteld.

Verlorenbroodstraat 27, 9820 Merelbeke Gent (België)

HET GESLACHT THELOCACTUS

Br. & R. - 1

Wim Alsemgeest, Rob Bregman en Rikus van Veldhuisen

Inleiding.

Het is al weer ongeveer tien jaar geleden dat door vijf leden van de Algemene Studieclub van Succulenta (die inmiddels helaas ter ziele is) een werkgroep *Thelocactus* werd gevormd. Het was aanvankelijk de bedoeling om, in navolging van de Matucana studieclub, een aantal artikelen voor Succulenta te schrijven waarin alle soorten zouden worden besproken, iets wat dus lijkt op een monografie. Echter, de publicatie van een revisie van het geslacht *Thelocactus* in Bradleya 1987, geschreven door de Amerikaanse botanicus Ted An-

derson, maaide een groot deel van het gras voor onze voeten weg en sindsdien leed de werkgroep nog slechts een sluimerend bestaan. Drie jaar geleden werd het plan opgevat om onze arbeid toch op de een of andere manier naar buiten te brengen en er werd besloten tot het schrijven van enkele overzichtsartikelen over *Thelocactus*.

In deze eerste aflevering zullen we U laten kennismaken met dit populaire cactusgeslacht en zullen enkele algemene zaken betreffende "Thelo's", zoals ze kortweg door de liefhebbers worden genoemd, besproken worden. Daarna zullen we in een aantal afleveringen de soorten groepsgewijs aan U voorstellen.

Thelocactus is een naar verhouding klein geslacht van 10 tot 20 soorten, afhankelijk van welk soortbegrip men hanteert. Backeberg onderscheidde in 1966 19 soorten; hiervan zijn er door Anderson slechts 9 gehandhaafd. Na 1966 is er één nieuwe soort bijgekomen (*T. lausseri* in 1986) en bovendien wordt *Hamatocactus setispinus* tegenwoordig ook als een *Thelocactus* beschouwd, zodat Anderson op 11 soorten uitkwam. Wij zullen ons niet mengen in de oeverloze discussies hoeveel soorten er nu werkelijk recht van bestaan hebben, nog los van het probleem of deze vraag überhaupt te beantwoorden is. Het lijkt ons zinniger om de zaken wat praktischer aan te pakken en het over de planten te hebben. *Hamatocactus setispinus* laten we daarbij (voorlopig) buiten beschouwing.

De meeste *Thelocactus*-soorten groeien in Noord- en Midden-Mexico. Slechts één soort (*T. bicolor*) overschrijdt de grens met

Extreem fors uitgegroeide *Thelocactus bicolor*-vorm, gefotografeerd in een tuin op Tenerife. Dia W. Alsemgeest

de USA en komt ook in Zuid-Texas voor. Klimatologisch en geografisch behoren de meeste groeiplaatsen tot de Chihuahuawoestijn. Ze liggen op hoogtes tot 2300 m boven zeeniveau. De planten groeien in minerale, kalkrijke bodem met een alkalisch karakter (pH ca. 8), wat voor cactusen nogal uitzonderlijk is.

Over bestuiving en zaadverspreiding is weinig tot niets bekend. De bloemkenmerken wijzen op bestuiving door insecten. Welke insecten dat zijn, is ons onbekend. De verspreiding van de zaden gebeurt waarschijnlijk voor een belangrijk deel door regenwater, gezien het grote drijfvermogen van de zaden en het feit dat de vruchtrijping in de regentijd plaatsvindt.

Systematiek

In 1898 gebruikte Karl Schumann als eerste de naam *Thelocactus* voor een ondergeslacht van *Echinocactus*.

In 1922 werd *Thelocactus* als geslachtsnaam voorgesteld door Britton en Rose voor 12 verwante soorten uit het geslacht *Echinocactus*. Als typesoort voor het nieuwe geslacht werd *T. hexaedrophorus* (Lem.) Br. & R. aangewezen. Deze keuze was nogal ongelukkig omdat deze soort een weinig "typische" *Thelocactus* is en bovendien niet de eerst beschreven soort is. Deze eer komt toe aan *T. leucacanthus*, die al in 1837 door Zuccarini als *Echinocactus leucacanthus* werd beschreven. Tegenwoordig wordt *Thelocactus* ingedeeld bij het tribus *Cacteae*, de groep waarin alle bolvormige Noordamerikaanse geslachten door Buxbaum werden samengebracht. De geslachten die wat verwantschap betreft het dichtst bij *Thelocactus* staan, zijn *Gymnocactus*, *Neolloydia* en *Turbinicarpus*. *Thelocactus* is, voor zover bekend, kruisbaar met *Leuchtenbergia* en *Ferocactus*.

Thelocactus bicolor fa. de Monglova/Coahuila.
Dia W. Alsemgeest

Kenmerken van *Thelocactus*

Zoals veel cactusgeslachten is ook *Thelocactus* moeilijk van andere geslachten af te grenzen. De vegetatieve kenmerken kunnen sterk variëren, niet alleen tussen verschillende soorten maar ook binnen één soort. Sommige planten hebben bij voorbeeld zo veel dorens dat er amper nog iets van het plantelichaam is te zien, terwijl andere slechts enkele dorens per areool bezitten. Er zijn zelfs doornloze vormen bekend. *Thelocactus* betekent "tepelcactus", hetgeen betrekking heeft op de tepelvormige knobbels op de ribben. Ook dit kenmerk kan sterk variëren en is bij lange na niet van toepassing op alle soorten, zeker niet op de typesoort *T. hexaedrophorus* die juist brede, platte ribben bezit. De generatieve kenmerken (bloem, vrucht, zaad) bieden meer houvast voor het karakteriseren van het geslacht *Thelocac-*

tus. Vooral de combinatie van een aantal van zulke kenmerken bepaalt of we met een *Thelocactus* te maken hebben of niet. *Thelocactus* kan als volgt worden omschreven:

- Plant bolvormig tot ovaal, vrij groot wordend, soms spruitend. Areolen naar binnen toe uitlopend in een korte groef waaruit de bloemen verschijnen.
- Bloem uit de kop van de plant verschijnend, vrij groot, trechtervormig met korte bloembuis. Ovarium beschubd en onbehaard.
- Vrucht ovaal, groenachtig, droog, bij het aanhechtingspunt ringvormig openscheurend.
- Zaad vrij groot (ca. 2 mm lang), zwart, met een groot rond hilum. De micropyle is gelegen op de hilumrand of net daarbuiten aan de rugzijde van het zaad. Het embryo is peervormig; tegen de kiembladen bevindt zich een kleine hoeveelheid kiemwit (perisperm).

Er zijn nog andere kenmerken die typisch zijn voor *Thelocactus* maar die echter niet altijd even duidelijk in alle soorten naar voren komen. Zo vormen veel soorten grote paarse bloemen die opgebouwd zijn uit nogal "slordige" bloemblaadjes met een zijdeachtige glans, waardoor men ze

direct als een *Thelocactus* herkent.

Een aantal kenmerken die we bij *Thelocactus* aantreffen, zien we ook bij andere Noord-Amerikaanse geslachten. Dit is in onderstaande tabel samengevat.

kleine bloem met gestreepte bloemblaadjes:
T. conothelos en *T. lausseri*
Echinofossulocactus

areool met korte groef:
 alle soorten *Thelocactus*
Glandulicactus, *Echinomastus*, *Ancistrocactus* en *Ariocarpus*

areool met nectarklieren:
T. bicolor en *T. leucacanthus*
Ferocactus, *Hamatocactus*, *Coryphantha*,
Sclerocactus, *Glandulicactus* en
Echinomastus

vrucht beschubd, ringvormig aan de basis
 openscheurend:
 alle soorten *Thelocactus*
Leuchtenbergia

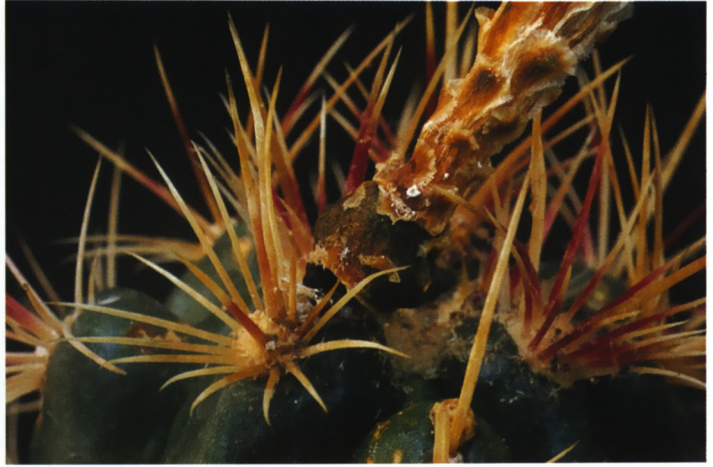
Zaadstructuur en soortengroepen

De zaden van Thelo's zijn nog betrekkelijk primitief gezien de plaats van de micropyle

Thelocactus rinconensis/
 phymatothele-vorm. Dia
 Rob Bregman

Typische *Thelocactus*vrucht,
beschut en ringvormig
openseurend.
Dia Rob Bregman

buiten het hilum en door de aanwezigheid van perisperm, kenmerken die bv. bij *Pereskia*'s en *Opuntia*'s ook voorkomen. Tussen de verschillende *Thelocactus*-soorten kunnen we een aantal verschillen in de zaden waarnemen, verschillen die veel konstanter zijn dan bv. de verschillen in habitus. Deze verschillen in zaadkenmerken kunt U met een loupe of zelfs met het blote oog al waarnemen.

Op grond van de zaadstructuur hebben we de *Thelocactus*-soorten in een aantal soortengroepen verdeeld die de onderlinge verwantschappen weerspiegelen.

Op deze wijze kunnen we *Thelocactus* als volgt indelen:

1. *T. leucacanthus* en verwante soorten
2. *T. tulensis*
3. *T. hexaedrophorus* en verwante soorten
4. *T. rinconensis* en verwante soorten
5. *T. bicolor* en verwante soorten
6. *T. conothelos* en verwante soorten

Ter vergelijking zijn in bijgaande SEM-foto's de zaden van elke zaadgroep afgebeeld. De voornaamste verschillen zijn te vinden in de structuur van het zaadoppervlak en van het hilum.

T. leucacanthus (Fig. 1-2) vormt langwerpige zaden met platte cellen. De dwars-

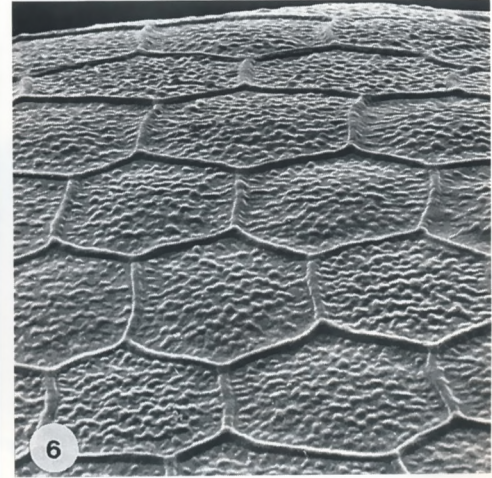
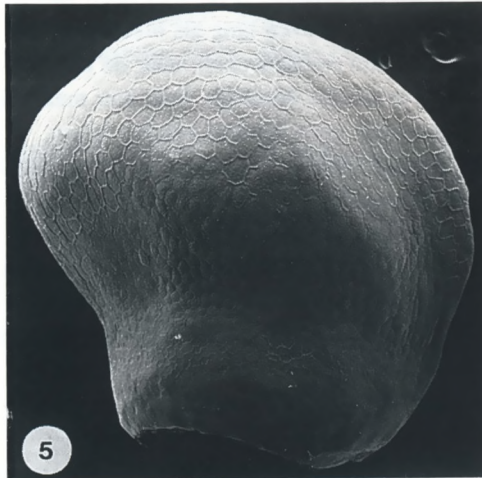
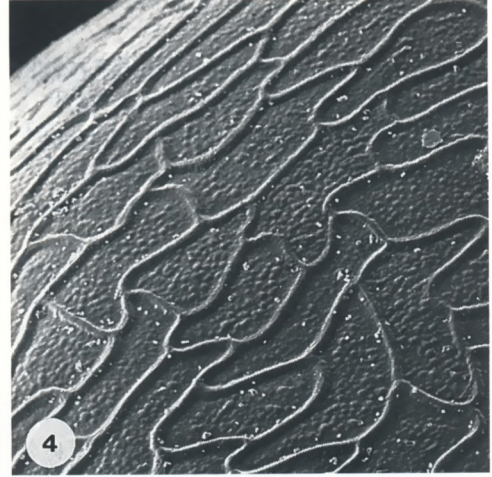
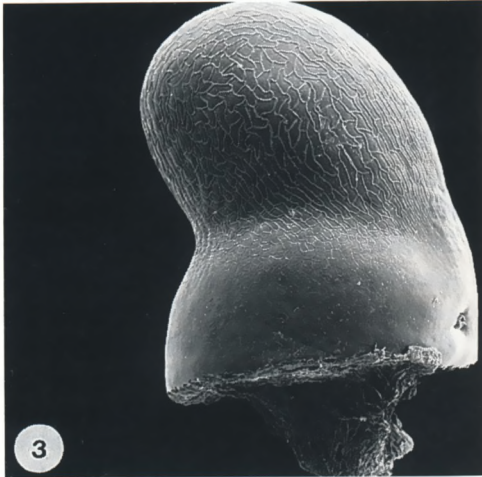
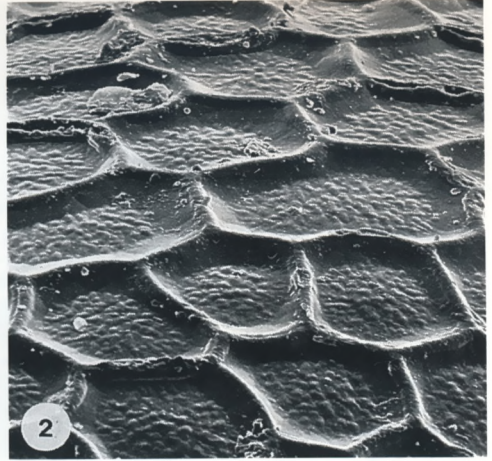
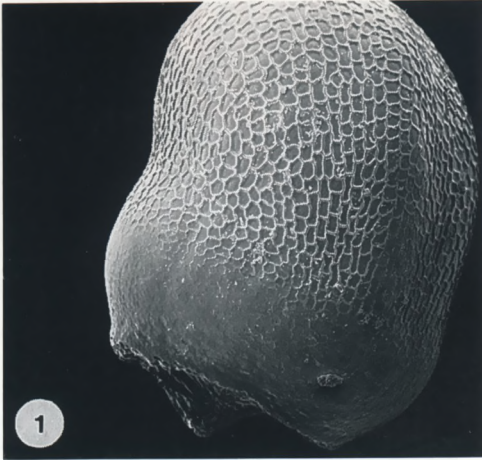
wanden hiervan vormen opstaande richels zodat een netstructuur ontstaat. Het hilum is naar verhouding klein en weinig verdiept. De micropyle bevindt zich buiten het hilum.

De zaden van *T. tulensis* (Fig. 3-4) hebben eenzelfde celstructuur als die van *T. leucacanthus* maar hebben een zeer groot hilum. Bovendien bezitten de zaden een geelwit uitsteeksel (restant van de navelstreng) aan het hilum dat mogelijk als lokmiddel voor mieren dient.

T. hexaedrophorus (Fig. 5-6) heeft zaden die ongeveer even lang als breed zijn. De cellen zijn eveneens plat maar de netstructuur is minder duidelijk. Ook hier maakt de micropyle geen deel uit van het hilum.

De zaadvorm van *T. rinconensis* (Fig. 7-8) is nogal variabel en lijkt tussen die van *T. leucacanthus* en *T. bicolor* in te staan. Te meer daar de planten in andere kenmerken duidelijk verschillen van zowel *T. leucacanthus* als van *T. bicolor*, hebben we deze groep apart genomen.

De zaden van *T. bicolor* (Fig. 9-10) zijn langwerpig met bolvormige cellen. Het hilum is verdiept; de zaden hebben meestal een diepe basale holte. De micropyle ligt op de hilumrand of net binnen het hilum. *T. conothelos* (Fig. 11-12) heeft zaden die

Van elke zaadgroep is een overzicht (links) en een detail van het oppervlak (rechts) afgebeeld. De overzichtsfoto's (vergroting ca. 45 x) tonen de zaden in zijaanzicht, rugzijde rechts, waarbij in Fig. 1 en 3 (resp. *T. leucacanthus* en *T. tulensis*) de micropyle duidelijk te zien is.

vaak breder zijn dan lang. De cellen van de testa zijn uitgegroeid tot puntige uitstulpingen. De positie van de micropyle is net als bij *T. bicolor* op de rand van het hilum. Voor alle duidelijkheid, deze indeling is volstrekt arbitrair en heeft absoluut geen systematische betekenis. Wel is het zeer waarschijnlijk dat soorten met een gelijke zaadvorm nauw verwant zijn. We gebruiken deze zaadgroepen dus als middel om ons verhaal in op zichzelf staande hoofdstukken te verdelen.

Kweek

Thelocactussen zijn gemakkelijk te kweken en zijn mede daardoor bij uitstek geschikt voor beginnende liefhebbers. Ze houden van een zonnige en warme standplaats in de zomer en een koele maar vorstvrije plek in de winter. Op een beschaduwde plaats gedijen ze ook, maar zullen minder rijk of in het geheel niet bloeien. Goed afgeharde planten kunnen, mits droog uiteraard, zelfs enkele graden vorst verdragen. Tijdens de groei- en bloeiperiode kunnen ze gerust vrij veel water krijgen, vooral bij warm en zonnig weer. In de rustperiode of bij onvoldoende beluchting kunnen ze wel eens van de wortel raken. Het is dan vrij moeilijk om dan weer een gezond wortelstelsel aan de plant te krijgen, wat bovendien tamelijk veel tijd vergt. Een plaatsje in de nok van de kas bespoedigt dan vaak het herstel. Een aantal soorten is nogal gevoelig voor spint. Dit kan men behalve door veel frisse lucht ook voorkomen door veelvuldig te nevelen. Een bijkomend voordeel hiervan is dat de jonge dorens dan prachtig rood kleuren. De groei is relatief langzaam. Sommige soorten kunnen vrij groot worden en zulke grote exemplaren zijn dan vaak tientallen jaren oud. Ze kunnen dus bij wijze van spreken een leven lang mee. Oude planten

springen er in iedere verzameling uit en zijn ware blikvangers.

Aan het grondmengsel worden geen bijzondere eisen gesteld maar ze groeien het best in minerale grond. Aanbevolen wordt om, naast een flinke schep klei of leem, ook wat gips of kalk door de grond te mengen, dit laatste in verband met de samenstelling van de bodem op de natuurlijke groeiplaatsen.

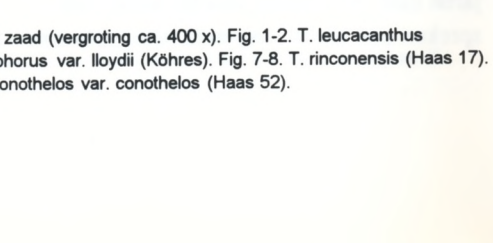
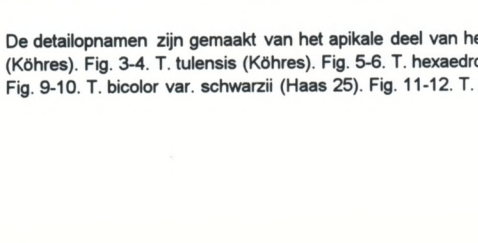
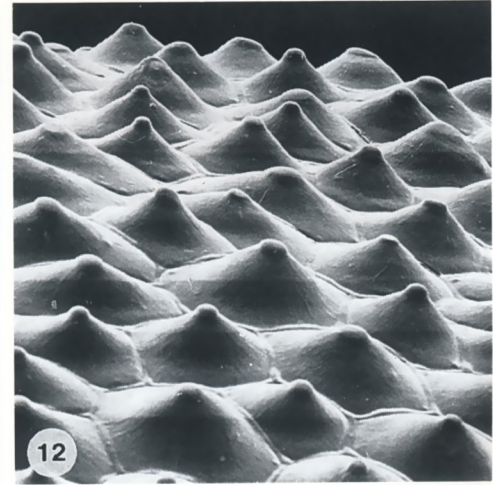
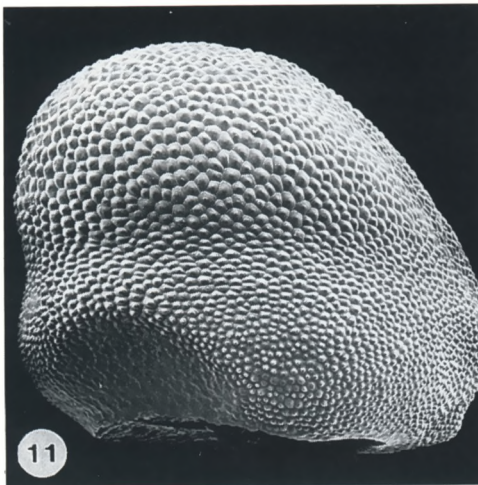
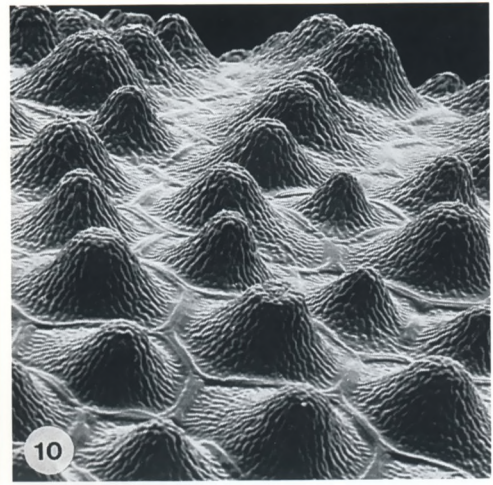
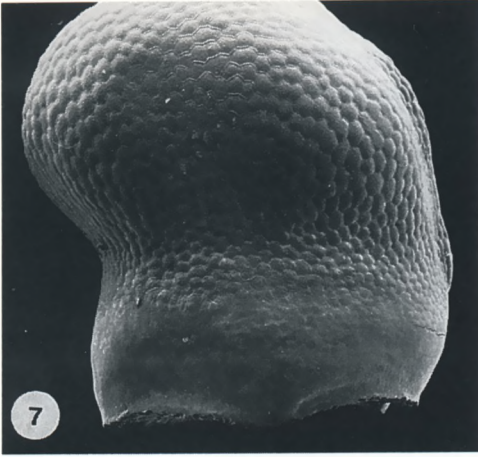
Het zaaien van Thelo's is probleemloos. De jonge plantjes groeien bij een goede verzorging voorspoedig en vele soorten kunnen na enkele jaren al bloeien. Zaaelingen niet al te scheutig water geven en voorzichtig zijn bij het verspenen, want anders beschadigt men het wortelstelsel en is verlies niet meer te voorkomen. Het enten van deze planten is echt niet nodig en wortelecht gekweekte planten, vooral als ze vlak onder het glas staan, worden het mooist. Heeft men geen geduld om Thelo's uit zaad te kweken, dan kan men nagenoeg alle soorten voor schappelijke prijzen bij de kwekers aanschaffen.

Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort

Literatuur

- Anderson, E.F. 1987. A revision of *Thelocactus* B. & R. (Cactaceae). *Bradleya* 5: 49-76.
- Backeberg, C. 1961. *Die Cactaceae*, vol. 5: 2793-2822. Fisher, Jena.
- Berger, A. 1929. *Kakteen*. Ulmer, Stuttgart.
- Britton, N.L. & Rose, J.N. 1922. *The Cactaceae*, vol. 3. Carnegie Inst., Washington.
- Glass, C. & Foster, R. 1977. The genus *Thelocactus* in the Chihuahuan desert. *Cact. Succ. J. (USA)* 49: 213-220.
- Hoofstadt, E.v. 1988. Het geslacht *Thelocactus*. Maandblad voor liefhebbers van cactussen, vetplanten en kamerplanten, België 1: 68-72.
- Krainz, H. 1975. *Die Kakteen* 61, 1.1.1975.
- Schumann, K. 1898. *Gesamtbeschreibung der Kakteen*. Neumann, Neudamm.

Graag bedanken we de Heer Robert Haas (Steinbrunn, Duitsland) voor het leveren van zaden.

De detailopnamen zijn gemaakt van het apikale deel van het zaad (vergroting ca. 400 x). Fig. 1-2. *T. leucacanthus* (Köhres). Fig. 3-4. *T. tulensis* (Köhres). Fig. 5-6. *T. hexaedrophorus* var. *lloydii* (Köhres). Fig. 7-8. *T. rinconensis* (Haas 17). Fig. 9-10. *T. bicolor* var. *schwarzii* (Haas 25). Fig. 11-12. *T. conothelos* var. *conothelos* (Haas 52).

EEN CACTUSALBUM ALS KLANTENBINDER

Peter Roggeveen

Pette's N.V., Cacao- en chocoladefabriek te Wormerveer heeft in de jaren dertig een fraai plaatjesalbum over cactussen uitgegeven.

Verkade ontdekte aan het begin van deze eeuw de toverformule van de aantrekkingskracht van de albumplaatjes. Al snel haakten andere bedrijven in op de verzameloede van de klanten. Koek, chocolade, beschuit, koffie en thee waren de artikelen bij uitstek om plaatjes bij te sluiten. De Zaanstreek stond vol met fabrieken die deze voedings- en genotmiddelen produceerden, en veel van deze fabrieken speelden ijverig in op de albumhonger van de klanten om de verkoopcijfers op te stuwen. Tientallen jaren bepaalden plaatjesalbums het reclamebeleid.

Van de chocolade-fabrikanten in de Zaanstreek gaf Pette verreweg het mooiste album uit. Fabrikant Grootes hield het in 1917 bij een album met kiekjes van dromerige Nederlandse landschappen, voorzien met al even dromerige teksten. De fabriek van Boon kwam in 1910 met een album waarin plaatjes konden worden gestoken van beroemde schilderijen, overigens zonder een letter tekst. Fabrikant De Jong hield het in 1910 op een sprookjesalbum waarin een maanmannetje de hoofdrol speelde, maar Pette kwam met iets dat er zijn mocht, een Cactus-Album.

Wanneer het precies op de markt kwam is onbekend, waarschijnlijk in de jaren dertig. Het idee is weliswaar regelrecht gepikt van Verkade. Zowel in uitvoering, opzet als formaat is het een opvallend nadrukkelijke imitatie van de albums van de Zaandamse koekfabrikant. Het was feitelijk niets meer

of minder dan plagiaat. In 1931 had Verkade het album "Cactussen" op de markt gebracht dat onmiddellijk aansloeg en een recordoplage bereikte van bijna 130.000 exemplaren.

Cactussen doen het goed in Nederland, moet Pette gedacht hebben en de firma borduurde voort op het populaire onderwerp. Het album voor "cactusliefhebbers en hen die het willen worden" is geschreven door G.D.Duursma en de 132 plaatjes zijn van de hand van P.H.Schor. De aanzet tot het album over de "gedoornde vrienden" wordt in het voorwoord uit de doeken gedaan: "De heer Pette, zelf een enthousiast liefhebber en verzamelaar van cactussen, beschouwde het als zijn ideaal om, tegelijk met een waardige reclame voor zijn chocoladefabrikaten, ook een passende propaganda voor zijn lievelingsplanten te maken". Zo werd in de jaren dertig op het gemoed gewerkt van de lezer. Geen woord over plagiaat, geen woord over Verkade, maar uitsluitend de zuivere bedoelingen van een door idealen bevlogen fabrikant die zijn liefde voor cactussen wilde delen met zijn chocolade-etende klanten.

Het album, gelanceerd onder de slogan "met Pette's album in de hand, kweekt iedereen zijn cactusplant", is een stukje vakmanschap, in woord en beeld. Auteur Duursma is er voor gaan zitten en heeft er een compleet naslagwerk voor de beginner van gemaakt waarin de geheimen van het zaaien, stekken, potten, verplanten, bewor-telen en de behandeling van mogelijke ziekten worden uiteengezet. Hij voert de lezer mee naar de schoonheid van *Echino-*

cactus microspermus en prikkelbaarheid van de *Pilocereus houletianus*. De voorliefde van fabrikant Pette voor cactussen heeft een boekwerk opgeleverd met een bijna-wetenschappelijke uitstraling, een wonderlijke mix van kennis uitdragen en reclame voeren. Het album sloeg aan en ging in grote aantallen over de toonbank. Ook de kritieken van deskundigen waren lovend over de opzet, de illustraties en de inhoud van het album. Toch is het bij dat ene album gebleven. Chocolade-fabrikant Pette begaf zich nooit meer op het terrein van de plaatjesalbums. Naar het waarom blijft het gissen. Het album is bij verzamelaars nog steeds in trek. Het is tamelijk schaars en veel lastiger te bemachtigen dan de bekende Verkade-albums. Met een beetje geluk is op boekenmarkten en bij antiquariaten nog wel eens een compleet exemplaar voor een paar tientjes op de kop te tikken.

Opkomst en verval van het bedrijf

J.Pette Hz. gaf in 1870 de brui aan zijn grossierderij in blauwsel, spek, paardevlees en cacaopoeder aan het Hennepad te Wormerveer en zocht zijn heil in de chocolade. Feitelijk had zijn zoon Hendrik hem op het idee gebracht. Hendrik, aanvankelijk schildersleerling, vervolgens sigarenmaker en korte tijd in dienst bij de belastingen, raakte zonder werk en vulde zijn vrije tijd met het experimenteren met cacao in de keuken. Het lukte hem om cacao in vaste vorm te gieten en aldus ontstonden al spelenderwijs de eerste flikjes. Die vondst vormde het prille begin van het eerste fabriekje aan de Marktstraat. Behalve het onder de knie krijgen van het fabricageproces vormde de afzet aanvankelijk een probleem. Dag en nacht was de oprichter in touw om klanten in de provincie te werven. Niet op de fiets, maar lopend. Zijn werkdag zag er als volgt uit: voor dag en

dauw op pad, over Wormer naar de Beemster, dan naar Purmerend en 's avonds weer de lange weg naar huis. Die route wisselde hij af met een vroege boottocht naar Amsterdam om vervolgens te voet langs de dorpen in de omgeving te gaan en via Monnikendam, Volendam en Edam weer naar Wormerveer te koersen. De inspanningen bleven niet zonder gevolgen. Het bedrijf, later omgedoopt tot De Arend, boerde uitstekend, breidde in 1899, 1901 en 1903 het fabriekscomplex uit en zette in 1907 een grote, nieuwe chocoldefabriek neer, in 1917 gevolgd door een grote cacaofabriek. De zonen Hendrik en Dirk die hun vader na diens dood in 1889 hadden opgevolgd waren ondernemers met een vooruitziende blik. Al in 1899 zagen zij electriciteit als de krachtbron van de toekomst en schaften ondanks alle scepsis een gasmotor van 25 pk aan om electriciteit op te wekken voor het machinepark. Hendrik Pette was ook op politiek terrein actief. In 1905 werd hij in de gemeenteraad van Wormerveer gekozen en vijf jaar later bracht hij het tot wethouder. Hij was tevens medeoprichter en financier van "Ons Huis".

In september 1920 stond het bedrijf in de schijnwerpers door een grote staking van het personeel. Gesteund door de vakbonden wilden zij hun looneis van 35 gulden per week kracht bijzetten door de andere Zaanse cacaofabrieken te mobiliseren. Maar de staking sloeg niet over. Een maand later werd de staking beëindigd. Het diamanten jubileum van het bedrijf werd op 15 april 1930 uitgebreid gevierd met een receptie in de Nieuwe Sociëteit en een feest voor het fabriekspersoneel. Omdat rangen en standen in die tijd met zorg in ere werden gehouden kreeg het kantoor- en reizigerspersoneel een afzonderlijke feestavond aangeboden. Dagblad de Zaanlander strooide handenvol lof over

de jubilerende firma uit, die werd omschreven als "een der belangrijkste chocolade-industrieën van ons land, die voor het welzijn van de Zaanstreek en van Wormerveer weer in het bijzonder "van zoo groote waarde is". Hoewel chauvinistisch, waren die woorden niet ongegrond. Pette had vierhonderd man fabriekspersoneel in dienst, 35 man aan kantoorpersoneel en vertegenwoordigers, bezat een eigen sportvereniging, en exporteerde naar de Balkan, Rusland, België, Frankrijk, Engeland, Denemarken, Amerika, Afrika, Japan, China, Egypte en Nederlands-Indië. Naast chocolade bestond de productie uit borstplaat, marsepein, bonbons, hagelslag, nougat en cacaoboter.

De firma Pette komt de eer toe de chocolade uit de luxe sfeer te hebben gehaald.

Chocolade werd een betaalbaar produkt en een "gewoon" voedingsprodukt door de aanpak van Hendrik Pette die het motto "goed en goedkoop" in praktijk bracht met produkten als O'Heintjes, O'Co'tjes, zeventcents hazelnootrepen en tiencentsrepen. Maar in de crisisjaren van de jaren dertig was het gedaan met de afname van de chocolade. Behalve de kelderende afzet vormde de onberekenbaarheid van de wereldcacaomarkt een onzekere factor. In mei 1937 sloot het bedrijf de poorten en stond het personeel op straat. Het bedrijf werd daarna op 2 juli van dat jaar in zijn geheel overgenomen door de Wormerveerse cacao- en chocoladefabrikant Boon.

Jaspersstraat 80b 1504 GJ Zaandam.

TIJDSCHRIFTEN

KAKTUSY, Jaargang 28, 1992

Nr. 1. Geopend wordt met een artikelje over *Matucana aurantiaca*. Uhlmann start met een artikel dat alle soorten en variëteiten binnen het geslacht *Lobivia* opnieuw classificeert; met literatuurverwijzingen.

Riha gaat in op de herkomst en cultuur van *Orostachys iwarenge*. *Soehrensia korethroides* is het onderwerp van Uhlmann. Chvastek bericht over zijn ervaringen met en in de Tehuacan Valley. Pavlin sluit dit nummer af met een artikel over zuilvormige cactussen.

Nr. 2.

Nr. 3. Riha geeft enkele cultuurtips voor lidcactussen. Gratijs bespreekt *Dudleya ingens*, *D. brittonii* en *D. pulverulenta*. Stuchlik stelt de verzameling van Hans Till voor. Uhlmann sluit zijn *Lobivia*-serie af. Riha wijdt enige woorden aan *Mammillaria uncinata*. Chvastek wijdt een artikel aan Fritz

Schwarz en de naar hem benoemde *Mammillaria schwarzii*. Riha sluit dit nummer af met een artikel over *Echeveria elegans var. hernandensis*.

Nr. 4. Baborak schrijft informatie bij de voorplaat, een afbeelding van *Mammillaria meridiorosei*.

Gratijs behandelt de cultuur van *Kedrostis*. Mazel haalt feiten aan over de gebroeders Klaboch, natuuronderzoekers en -verzamelaars uit het einde van de vorige eeuw. *Parodia purpureo-aurea* is het onderwerp dat Veverka behandelt. Klikar breekt een lans voor *Wilcoxia* en *Arrojadoa*. Pavlin rondt zijn serie over zuilvormige cactussen af met een artikel over behaarde en bewolde zuilen. Riha sluit af met een artikel over *Euphorbia greenwayi*.

Nr.5. Veverka meent dat *Gymnocalycium denudatum* cv Jan Suba bijna niet meer voorkomt in onze verzamelingen en bericht over de historie van deze cultivar. Richterova verhaalt over haar cactusreis door zuidelijk Californië. Chvastek beschouwt

Mammillaria nejapensis en gaat in op de verwantschap met *M. karwinskyana*. Bij Fiker bloeide *Paridia echinus* in de vensterbank en hij vond dat de moeite waard om daarover te schrijven. Baborak stelt *Neoporteria castanea* voor. Riha doet hetzelfde met *Ariocarpus fissuratus* var. *hintonii*. Het laatste artikel is gewijd aan *Yucca carnerosana* en andere succulente planten uit haar groeigebied.

Nr. 6. Sida gaat in op de scheidslijn tussen *Rebutia* en *Lobivia*, mede aan de hand van overwegingen van vroegere auteurs. Richterova gaat verder met haar verslag over haar reis door Zuid-Californië en Nevada. Veverka bespreekt *Parodia grandiflora*, een nomen nudum voor planten gevonden tussen Andalgalá en Belén. Riha gaat in op de nomenclatorische problemen rond de soort die o.a. bekend staat als *Glandulicactus uncinatus*. Blazicek behandelt het probleem van het juiste gietwater. Riha sluit het nummer af met een artikel over *Echeveria gigantea*.

KAKTUSY, Jaargang 29, 1993

Nr. 1. geopend wordt met een artikel over *Homalocephalia texensis*. Berka bericht over *Frailea castanea*. Kunte en Snicer denken terug aan het vinden van *Ariocarpus fissuratus* var. *hintonii*. Gratias stelt *Stapelia gettleffii* voor, hetgeen Klikar doet met *Matucana ritteri*. Koupelka vermeldt een zaadverzameling. Klikar sluit af met *Boliviceerus samaipatanus*.

Nr. 2. Op de voorplaat is afgebeeld *Pelecyphora strobiliformis*, waarover ook het artikel van Riha handelt. Berka gaat in op *Frailea pygmaea* var. *dadakii*. Kunte en Snicer berichten over het vinden van *Escobaria henricksonii*. Zvonicek probeert een discussie los te weken over de taxonomie. Stuchlik stelt *Notocactus scopae* var. *machadoensis* voor. Bouma gaat in op de cultuur van *Mammillaria hernandezii*. Chvastek bericht over zijn ervaringen in de Barranca de Metztitlán.

Nr. 3. Zachar en Verduško vertellen over hun ervaringen in de Sierra de la Paila. Berka gaat uitvoerig in op *Frailea matoana* en *F. melitae*. Gratias laat de lezer meegenieten van *Crassula*-miniaturen. Veverka beschrijft *Parodia weberiana*.

Baborak gaat in op *Pyrrhocactus catamarcensis* en de rechtvaardiging van het geslacht. Chvastek bericht over de planten die hij rond de Mexicaanse stad Concepción del Oro aantroef. Aandacht voor het feit dat zowel Subík als Mazel 70 jaar zijn geworden. Het voorlaatste artikel gaat over *Neolloydia knuthiana*. Klikar sluit af met een opstel over *Matucana intertexta*.

Nr. 4. Veverka bespreekt *Parodia sanguiniflora* var. *violacea*. Op zijn reis door Mexico ontdekte Chvastek *Gymnocactus ysabelae* en bericht over deze plant. Zachar schrijft over de omgeving van Río Verde, waaronder *Mammillaria albata*. Nog een bericht over groeiplaatsen geeft Riha met zijn artikel over *Ariocarpus scapharostrius*. Gratias sluit zijn artikel over *Crassula*-miniaturen af. Jan Šuba en zijn zoons worden voorgesteld door Koupelka. Horáček schrijft over zijn tocht door Baja Californië. Riha sluit af met een artikel over *Aloe* variegata.

Nr. 5. Dohnalík opent met een artikeltje bij de voorplaat, een afbeelding van een *Soehrensia*. Chvastek schrijft over een paar Agaven die hij zag in Mexico. Milt gaat nogmaals in op de oude geschiedenis rond *Gymnocalycium horstii* en *G. buenekeri*. Veverka gaat in op de taxonomische plaats van *Parodia* WR 634. Baborak wijdt een artikel aan *Thelocephala krausii*. Chvastek bericht welke planten hij vond rond het dorp Charco Blanco, SLP.

Nr. 6. Op de voorkant een afbeelding van *Pyrrhocactus occultus*; Baborak schrijft er een artikel over. Chvastek bericht over andere belevenissen op zijn reis door Mexico, nu een doornloze *Echinocactus horizontalonius*. Milt gaat in op *Gymnocalycium castellanosii* en de later gevonden planten die tot deze soort behoren. Koupelka stelt de pas beschreven *Ariocarpus bravoanus* voor. Stuchlik wijdt een artikel aan *Sulcorebutia vizcarrae* en Riha stelt *Pachypodium bispinosum* voor. Kunte en Šimerda waren op de groeiplaats van *Obregonia denegrii* en berichten daarover. Klikar gaat in op het geslacht *Sulcorebutia* en in 't bijzonder *S. frankiana*. Riha sluit af met artikel over een bijzondere cactus, *Schlumbergera opuntiooides*.
Ludwig Bercht

BOLIVIA-HERINNERINGEN - 2

Frank Vandenbroeck

Na een lange rit op de Boliviaanse altiplano waren we bij het vallen van de avond in het stadje Uyuni aangekomen. Het plaatsje ligt oostelijk van het uitgestrekte gelijknamige zoutmeer (Salar de Uyuni) in zuidwestelijk Bolivia op een hoogte van 3.660 m. We hadden die dag ongemeen veel cactuspopulaties kunnen bewonderen, allemaal soorten die thuishoren op de hoogvlakten van het Andesgebergte. Vooral de talrijke exemplaren van *Parodia maassii* en de witbehaarde zuilvormen van *Oreocereus trollii* en *Oreocereus celsianus* hadden een diepe indruk op ons gemaakt. Ook waren we een hoogvlakte gepasseerd met zwaar en dichtbedoornde vormen van een geelbloeiende *Lobivia pentlandii*.

Uyuni is een verstild stadje met een hoofdzakelijk indiaanse bevolking. Tot onze verrassing blijkt er een zekere toeristische activiteit te heersen: alternatieve “avontuurlijke” gringos hangen rond het hotel. We vernemen dat ze naar de Laguna Colorada trekken, zowat 400 km zuidwestelijk van Uyuni vandaan. Deze door algen roodgekleurde lagune ligt zeer afgelegen, is moeilijk bereikbaar en is een pleisterplaats voor verschillende flamingo-soorten. In een uiterst eenvoudig restaurantje vinden we iets te eten, evenwel zonder vork of mes, maar dat krijg je in een Macdonald’s evenmin.

De volgende dag lopen we na het ontbijt even naar de markt. Hoe rustig en stil verloopt alles in zo’n stadje. Wonder hoe ook hier, zo ver van de “beschaafde” wereld, zoveel voorhanden is. Uyuni blijkt het dienstencentrum te zijn voor het immense gebied rond de “salar”. Er zijn

scholen, een ziekenhuis, een telefooncentrum. De hoofdstraat is aantrekkelijk aangelegd met een klokketoren, zitbanken, perkjes waarin ontroerend moeizaam loofboompjes groeien. De mensen genieten ook echt van de povere schaduw die ze bieden. We hadden afgesproken met een jongen - een zekere Ricardo - dat hij ons naar de Isla Pescado, een “eiland” middenin de “salar” zou gidsen. Op het afgesproken uur blijkt hij echter spoorloos. We gaan tanken en vragen de weg naar de “salar”. We moeten naar Colchani rijden, een dorpje dat leeft van de zoutontginning, en daar een gids zoeken. Op weg daarheen

Oreocereus trollii op de altiplano van zuidwestelijk Bolivia
Foto's van de schrijver

Gezicht op de Salar de Uyuni vanaf Isla Pescado. Op de voorgrond exemplaren van *Trichocereus eremophilus*

vragen we nogmaals informatie aan een voorbij fietsende jongeman die als student meteen spijbelt (zo blijkt later) en als gids met ons meerijdt. Hij studeert in Uyuni voor onderwijzer en woont aan de overkant van het zoutmeer in het dorp Bella Vista aan de Chileense grens. Het dichtstbijzijnde grotere centrum voor de mensen van zijn dorp is de Chileense stad Iquique aan de Stille Oceaan. Vele dorpelingen zoeken daar werk. Een reis naar Iquique betekent een afdaling van meer dan 3000 meter! Via een goede piste bereiken we na zowat 20 minuten Colchani, een grotendeels verlaten, zeer armoedig dorp. Dan rijden we de eindeloze, witte vlakke op, aan alle kanten alleen maar zout! We moeten 117 km over de zoutvlakte rijden om de eilanden te bereiken. Onwezenlijk is deze tocht: de salar is werkelijk een totaal-woestijn, hier kan niets leven, misschien alleen wat zoutminnende bacteriën. De vlakke is verblindend wit en doet pijn aan de ogen. Onze gids vertelt dat de salar soms onder water komt te staan en dat er dan reusachtige omwegen gemaakt moeten worden om de overkant te bereiken. Over de zoutkorst, die in merkwaardig regelmatige zeshoekige, door krimpklouwen gescheiden vlakken verdeeld is, lopen hier en daar autosporen.

Op aanwijzing van de student volgen we zo nu en dan zo'n spoor, maar gaan uiteindelijk onze eigen weg. En dan naderen, heel traag, zwarte vlekken: eilandjes in de zoutwoestijn. Door de trilling van de witte horizon lijken ze in de lucht te hangen. We "landen" op de Isla Pescado, een kalkformatie door lava bedekt en omringd door zout. Het eiland is zo genoemd omdat het de vorm van een vis zou hebben. Tot onze verbazing is het hele eiland bedekt met schitterend uitgegroeide exemplaren van een ruige uiterst dicht goudgeel bedoornde zuilcactus. De meeste planten blijven enkelvoudig zuilvormig en vormen slechts zelden een of meer zijtakken. De planten doen mij onmiddellijk denken aan *Trichocereus atacamensis*, een imponerende zuilcactus die ik jaren tevoren had leren kennen oostelijk van San Pedro de Atacama in noordoost Chili. Niet zo onbegrijpelijk dus dat deze planten hier zouden voorkomen daar de afstand in vogelvlucht tussen beide gebieden slechts zo'n 250 km bedraagt. Vele planten zijn in bloei. Ritter beschrijft in deel II van zijn werk "Kakteen in Südamerika" de soort *Trichocereus eremophilus*, waarvan hij het groei-gebied legt in de grensgebieden van Chili en Bolivia op een hoogte van nabij de

4000 m. Het groeigebied en de beschrijving van deze planten komt overeen met de vormen op de Isla Pescado. Ritter verwijst naar de nauwe verwantschap van deze planten met *Trichocereus atacamensis* en verantwoordt de nieuwe soortbeschrijving o.a. met het feit dat *Trichocereus eremophilus* in een veel extremer klimaat groeit dan *T. atacamensis*.

Of *T. eremophilus* als een aparte soort dan wel als een ecotype van *T. atacamensis* kan beschouwd worden, is waarschijnlijk slechts een kwestie van zienswijze.

Na een karige lunch maken we een zwerftocht over het rotsige eiland. Als enige andere cactussoort vinden we *Cumulopuntia pentlandii* v. *dactylifera*, eveneens zeer dicht bedoord en in bloei. Ook groeien er enkele xerofytische struikjes. Het wemelt er van de vliegjes, er zijn vogels, we schrikken een vizcacha op. Wel verwonderlijk, al dat leven hier! De terugtocht naar Uyuni verloopt veel vlugger dan de heenreis: het vervreemdingseffect is minder groot en daarom lijkt alles vlugger te gaan. Men kan zonder slipgevaar over deze witte vlakten rijden. Dat is wel even wennen voor ons: het lijkt wel sneeuw en ijs. We zijn moe van de hitte en het felle licht als we terug in Uyuni aankomen.

De volgende dag vertrekken we vol goede moed naar Atocha, in zuidoostelijke richting, een voor ons volslagen onbekend gebied. De weg loopt door eenzaam "altiplano" en is aanvankelijk goed maar hij blijft steeds zuidwaarts lopen, terwijl we volgens de kaart zuidoostwaarts moeten. Op een gegeven moment zien we twee "indios" op de weg en stoppen om informatie te vragen over de te volgen richting. Het blijken mensen te zijn van een vrachtwagen met pech die al uren op weg zijn naar Uyuni om hulp te zoeken. We geven ze wat water en iets te eten. Volgens hen zijn we op de juiste weg. Na een heel eind

Massabestand van *Trichocereus eremophilus* op Isla Pescado.

rijden zien we inderdaad hun vrachtwagen staan. Er slapen een aantal mensen onder: de passagiers van de vrachtwagen. Sommigen kijken ons hoopvol aan maar de meesten slapen gelaten verder. Een aantal kilometers verderop komen bij enkele huisjes twee kerels op ons toegelopen en geven een teken, dat ze willen meerijden. Ook zij blijken passagiers te zijn van de gestrande vrachtwagen en willen terug naar Atocha. We nemen een van hen mee wat slechts mogelijk is door het herschikken van de bagage achterin. De man zit met opgetrokken knieën bovenop onze slaapzakken. Even later zou blijken dat we blij mochten zijn met het opnemen van deze man. De piste wordt nu zienderogen slechter. Hier en daar blijkt duidelijk dat de weg hersteld wordt of in aanleg is, maar over hele afstanden is de piste onduidelijk

of slecht, soms zanderig, dan weer modderig of met kloven. Mettertijd is er nauwelijks nog een weg zichtbaar, vaak moeten we het verloop van de piste maar raden. Onze passagier kent tenminste "ongeveer" de richting.

Het land is totaal verlaten: een immense met struikjes begroeide hoogvlakte met aan de horizon golvende bergketens. Plots komen we vast te zitten in een schijnbaar ondiep moddergat dat we gemakkelijk hadden kunnen vermijden.

Onbedachtzaamheid of overmoed? Het chassis van de auto heeft zich behoorlijk diep ingegraven in de kleffe gladde modder. Het blijkt geen eenvoudige zaak hieruit los te komen: stenen en takken onder de wielen, chassis uitgraven... Een indiaanse herderin duikt plots uit de eendeloosheid op en vertelt in het quechua dat er vandaag misschien nog een vrachtwagen

langskomt die ons eruit kan helpen. Onze passagier vertaalt dit blijmoedig. Na twee uur zwoegen komen we eindelijk los. Onze passagier slaat een kruis: "Gracias a dios!" Alsof deze ervoor iets tussen zat. Wij zaten ondertussen helemaal onder de modder.

Door schitterend bergland zetten we de moeilijke tocht verder voort. Na veel bochten, rivierbeddingen, kloven en nog meer modder bereiken we Cerdas, een nest van een dorpje. Overal genieten we van prachtige uitzichten. Rond 16.00 u bereiken we uiteindelijk Atocha, een verrassend groot stadje na de vele uren eenzaamheid. Onze passagier neemt afscheid na ons nog de nodige "bolivianos" (Boliviaanse munt) te hebben afgedeld voor het bekostigen van zijn avondmaal.

Van Akenstraat 66 B-1850 Grimbergen.

Zoutwinning in de Salar de Uyuni

De Calumordoos.

In den laatsten tijd wordt in Duitsche tuinbouwbladen veel ophef gemaakt voor de Calumordoos, welke, volgens een ontvangen prospectus voor het zaaien en aan den groei brengen van jonge vetplanten bijzonder geschikt is. Naar aanleiding van tot ons gerichte vragen deelen wij hier mede dat het ronde glazen potten op pootjes zijn, ongeveer gelijk aan ronde zaaipannen met rechtopstaanden rand, waarop een eveneens glazen bolvormig deksel past. In den opstaanden rand van den pot en het deksel bevinden zich een viertal insnijdingen, welke voor luchtversching dienen. Door het deksel heen en weer te schuiven kunnen deze luchtgaten kleiner gemaakt of geheel gesloten worden. De doozen zijn 15 c.M. wijd en 11 c.M. hoog, zoodat enkele der kleinste cactuspotsjes, z.g. "vingerhoeden" met stekjes er gemakkelijk ingezet kunnen worden. Ook kan men de doos met aarde vullen en hierin zaaien of planten. Voor waterafvoer dienen een drietal gaatjes in den bodem, welke, wanneer men de doos met potjes vult voor aanvoer van frissche lucht zorgen. Om vroeg in het voorjaar stekjes spoedig te doen bewortelen, is de Calumordoos ongetwijfeld zeer geschikt. Wij hebben op soorgelijke manier dikwijls teere soorten in een half met aarde gevuld inmaakglas aan den groei gebracht, wat ook goed gaat. Wij komen hierop later wel eens terug.

De Calumordoos wordt in den handel gebracht door de Vetplantenkweker Heinrich Kaiser te München (Tengstrasse 16). De prijs bedraagt 12 Mark per stuk, met 100 % valutatoeslag, terwijl de verzendkosten bovendien voor rekening des ontvangers zijn.

Mochten er onder onze lezers zijn die uit eigen ondervinding iets omtrent het gebruik van Calumordoozen kunnen mededeelen, dan zullen wij dit gaarne vernemen.

G. D. D.

Succulenta 2e Jaargang nr 4, 3 april 1920

MIJN CACTUSHOBBY

Jannie Hoogvliet-Blok

Het begon in het jaar 1975, ik was pas getrouwd en had veel kamerplanten, dat vond ik fijn. Maar in een klein flatje is het allemaal gauw vol. Ik kwam een paar keer per jaar bij een oom van m'n man en die had een cactuskasje, ik vond het altijd zeer interessant. Vele uren bracht ik met hem door in het kasje en iedere keer kreeg ik er een paar mee naar huis. Maar ik had weinig ruimte en de slaapkamerramen werden volgezet met stekjes. Ook met de knopjes ging het niet goed, bloeien deden ze zelden, maar ik hield vol. 'Je zult ook wel eens een kasje krijgen', beloofde m'n man.

In 1979 verhuisden we en hadden ineens een tuin, die ik graag wilde, en m'n man bouwde er zelf een houten kasje. Zodra het kon gingen er wat cactussen in; ongeveer 25 plantjes. Ik werd sterk aangemoedigd door onze oom en als hij kwam, bracht hij steeds stekjes mee. Ook kocht ik regelmatig een paar planten, want het was zo leeg in het kasje vond ik.

Ik moest lid worden van de cactusclub, zo zei mijn oom, en er werden adressen

opgezocht. Ik zit in een andere regio dan hij zat. Ook nam hij me mee naar z'n vriend de heer Rubingh, oud-voorzitter van Succulenta, die had een prachtige grote kas.

Iedereen vond ik aardig, waar ik als beginnening ook kwam, je kreeg altijd wat stekjes mee. Ik bezocht trouw de cactusclub, en m'n hobby groeide uit tot een leuke verzameling. Namen blijf ik altijd wat moeilijk vinden, maar ik heb er lol in en dat is belangrijk.

Ongeveer zes jaar geleden ben ik gevraagd secretaresse te worden, en ik zei dat ik dat niet kon, daar ik niet zoveel over de hobby kan vertellen, maar met de hulp van de anderen lukt dat wel.

Onze oom is intussen overleden, en ik mocht de mooiste planten komen uitzoeken, ze hebben een speciaal plekje in de kas.

Ook ik deel stekjes uit aan anderen die graag iets willen hebben, en ik hoop ook dat ze er net zo blij mee zijn als ik in het begin.

M.Oosteromstraat 7 3262 GH Oud-Beijerland.

VERENIGINGSNIEUWS

CEREUS STRAMINEUS

PAUL ROETTER DEL. 1859

FEBRUARI 1995

NEDERLANDS BELGISCHE VERENIGING VAN LIEFHEBBERS VAN
CACTUSSEN EN ANDERE VETPLANTEN

Succulenta

BESTUUR

Voorzitter: K.F. Zaunbrecher, Jan Glijnisweg 64,
1702 PD Heerhugowaard, tel. 02207 - 46961
Secretaris: J. van Alten, Richard Burtonstraat 1,
1325 KK Almere-stad, tel. 036-537.69.70
Penningmeester: J.A.M. Schellart, Clarionlaan 12,
2082 HJ Santpoort - Zuid.
2e Secretaris: Mevrouw. J.M. Smit-Reesink, Prins
Willem Alexanderlaan 104, 6721 AE Benne-
kom, tel. 08389-17551.
Propaganda: P.J.M. Knippels, Aakwerf 9, 2804 MZ
Gouda, tel. 01820-37364.

LIDMAATSCHAP

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen en
opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk bij de
ledenadministrateur: de heer P. van der Laken,
Talingstraat 6, 2406 EL Alphen aan de Rijn.
Kosten lidmaatschap:
leden in Nederland en België f 40,-/Bfrs 725,
hier wonende jeugdleden f 20,-/Bfrs 365;
elders wonende leden f 50,- per jaar

FINANCIËLE ZAKEN

Betalingen via de bankrekeningen van SUCCU-
LENTA SANTPOORT:
In Nederland: rekening nr. 55.32.38.981 bij de
ABN/AMRO of rekening nr. 680596 bij de
Postbank.
In België: Rekening nr. 000.1141809-22 bij de
Belgische postgiro
In Duitsland: Rekening nr. 15.65.907/019 bij de
ABN/AMRO te Aachen, BLZ 390.10200
Overige landen in Europa: bij voorkeur per ge-
kruiste (crossed) Eurocheque.

TIJDSCHRIFT SUCCULENTA

Het verschijnt 6 maal per jaar in de even maan-
den.

KOPIJ

Kopij voor het tijdschrift zenden aan Mevrouw.
J.M. Smit-Reesink, Prins Willem Alexanderlaan
104, 6721 AE Bennekom.
Kopij voor het eerstvolgende nummer van het
verenigingsnieuws voor het eind van de even
maanden te zenden aan: J. van Alten, Richard
Burtonstraat 1, 1325 KK Almere-stad.
Advertentie tekst voor plaatsing in het volgende
nummer inleveren voor het einde van de even

maanden bij Mevrouw. J.M. Smit-Reesink, Pr.
Willem Alexanderlaan 104, 6721 AE Benne-
kom. Tel. 08389-17551.

REDACTIE

L. Bercht, Veerweg 18, 4024 BP Eck en Wiel.
L.E. Groen, Heelsumseweg 49, 6721 GR Benne-
kom.
J.J. de Morree, Kon. Emmalaan 23, 2264 SH
Leidschendam.
A.B. Pullen, Rinkslag 19, 7711 MX Nieuwleusen.
A. van Uijen, Graadt van Roggenweg 5 b, 3531
AA Utrecht
B. Zonneveld, Schubertlaan 196, 2324 BC Leiden.
Lay-out: A. van Zuylen, Hoefstraat 9, 5345 AM
Oss.
Secretariaat: Mevr. J.M. Smit-Reesink, Prins
Willem Alexanderlaan 104, 6721 AE Benne-
kom.

ADVERTENTIETARIEVEN

1/16 pag. f 30,-/Bfrs 600, 1/8 pag. f 55,-/Bfrs
1100, 1/4 pag. f 85,-/Bfrs 1700, 1/2 pag. f 140,-
/Bfrs 2800, 1/1 pag. f 240,-/Bfrs 4800. Kortingen
op aanvraag.

VERKOOP LOSSE NUMMERS

Via de boekenbeurs, zie onder instellingen

INSTELLINGEN

BIBLIOTHEEK

W.P.C.H. Bervoets, Mozartstraat 108, 7391 XM
Twello; tel 05712-72841.

CLICHÉFONDS

J. Schraets, Geuldersedijk 2, 5944 NH Arcen. Tel.
04703-2913

DIATHEEK

J. Deckers, Hertogstraat 39, 6441 HA Brunssum.
Tel. 045-272461

PLANTCENTRALE

Mevr. E. van Die-van Wijnen, Molenweg 56, 6741
KM Lunteren. tel. 08388-3579.

BOEKVERKOOP EN VERENIGINGSARTIKE- LEN

Mevr. E. van Die-van Wijnen, Molenweg 56, 6741
KM Lunteren. tel. 08388-3579. Zie elders in het
verenigingsnieuws voor gedetailleerde opgave.

BOEKENBEURS

W. Alsemgeest, Stadhouderslaan 3, 3417 TT
Montfoort. tel. 03484-71083

LEDENADMINISTRATIE

ERELEDEN

overleden

G.D. Duursma (oprichter/penningmeester)
J.J. Verbeek-Wolthuis (oprichter)
mej M.C. Karsten (oprichtster)
mej J.J.E. van den Thoon (cliché fonds)
J. de Slegte
mevr E.A.M. Grullemans van Berghem (secretarisse)
A.F.H. Buining (Ere Voorzitter)
G.J. Mol (hoofdbestuurslid)
C. Bommeljé
A. de Graaf (hoofredacteur)
W.J.M. Sterk (postuum)
AFH de Blaauw
HW de Boer
BK Boom
JA Janse
H vd Velde

actief lid

Mevr. EAM Verduin de Bruyn

LEDEN VAN VERDIENSTE

overleden

C.H.A. Smulders
W. Sterk
Mevr. N. Borgs

actief lid

G.E.M. Uil
H. Rubingh
L. van Kampen

P. Dekker.
H. Busser;
J. van Tilborg.
J. Antheunisse.
Mevrouw C. Bouman - van Egmond;
Mevrouw E. van Die - van Wijnen;
Mevrouw J. van de Ven;
A. van Beek;
A. van Donkelaar;
P. Hermans;
G.J.M.J. Klink;
J.C.A. Magnin;
F.K.A. Noltee;
J. Slabbers;
B. van Smirren;
P. van Veen;
C. Wonnink.
Mevr. A. Hoekstra-Tuyn
W. Alsemgeest
C.A.L. Bercht
W.M. de Boer
M. Boers
J. Claesen.
J. Essers
M. Jamin
A. Keizer
G. Lakiere
L.A.M.C. Lammerse
J. Linden
C.S.M.A. van Oeveren
A.B. Pullen
B. Walet

VERENIGINGSNIEUWS - 1

AAN DE LEDEN VAN SUCCULENTA

Het bestuur nodigt de leden uit tot bijwoning van de Algemene Ledenvergadering op 22 april 1995 in "De Salentein", Putterstraatweg 7-9 te Nijkerk.

Het programma van deze bijeenkomst is als volgt:

12.00-13.00 uur Plantenruilbeurs; boekenbeurs en verkoop verenigingsartikelen.

13.00-16.30 uur Vergadering, de agenda wordt in het volgende nummer van het Verenigingsnieuws gepubliceerd.

16.30-17.30 uur vervolg plantenruilbeurs; boekenbeurs en verkoop van verenigingsartikelen.

Wij rekenen op Uw aanwezigheid.
Het bestuur van Succulenta.

CONTRIBUTIEBETALING 1995

Met het decemnummer heeft U, aangehecht, een acceptgirokaart voor de contributiebetaling 1995 ontvangen. Mocht U door alle feestgedrukte vergeten zijn de betaling te regelen, wilt U dit dan nu nog per omgaande doen? De penningmeester ontvangt Uw contributie graag voor eind februari, daarna gaan de aanmaningen de deur uit. Dit is voor de penningmeester zeer vervelend en het spaart U een hoop werk en (onterechte) irritatie.

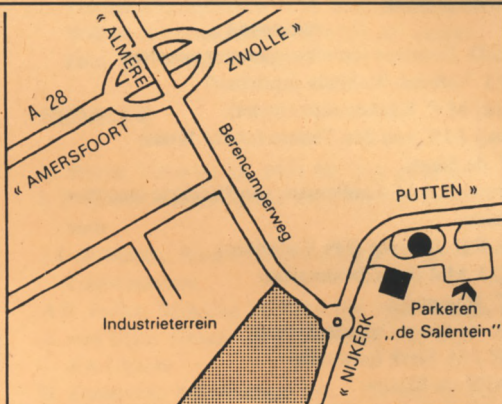
ROUTE RESTAURANTDE SALENTEIN

Restaurant "de Salentein"
Putterstraatweg 7-9
3862 RA NIJKERK

tel. 03494-54114
fax. 03494-62018

ROUTE AANDUIDING:

- afslag Nijkerk/Putten
- borden richting Putten volgen
- bij rotonde Beerencamperweg - Putterstraatweg naar links, richting Putten
- inrit P-terrein "de Salentein" ná 700 meter
- 2 km van Rijksweg A28 Amersfoort-Zwolle

PLANTENRUILBEURS

Om de Algemene Ledenvergadering van Succulenta een groen tintje te geven, zal op 22 april 1995 een planten *ruil* beurs gehouden worden. Deze beurs zal een uur vóór - en een uur ná de vergadering plaatsvinden.

De spelregels zijn eenvoudig. Ieder lid neemt maximaal 30 planten mee (bij voorkeur meerdere geslachten/soorten). Verkopen is verboden, er wordt uitsluitend geruild. De deelname is voor eigen rekening en risico.

Graag willen wij de interesse voor deelname peilen en wij verzoeken U dan ook Uw voornemen tot deelname telefonisch te melden bij Peter Knippels, tel.: 01820-37364.

WIJZIGINGEN

Het secretariaat van de afdeling Groningen is overgegaan in de handen van de heer W. ten Hoeve, Watermolendijk 2, 9761 VH Eelde. tel.: 05907-95523

De heer ten Hoeve deelde mede, dat het telefoonnummer van de secretaris van Friesland is gewijzigd. Dit telefoonnummer is thans 05114-51966. Mede namens de afdeling Friesland bedankt voor deze opgave!

BIBLIOTHEEK

De bibliotheek is uitgebreid met enkele boeken. Het betreft hier een schenking van de heer P. Wagenaar Hummelinck. Wij zijn zeer blij met deze waardevolle boeken en de heer Wagenaar Hummelinck wordt dan ook hartelijk bedankt.

(De uitleennummers staan tussen haakjes aangegeven)

(256)Howard Scott Gentry; Agaves of Continental North America, 1982.

(SP-13)William Trelease; Agave in the West Indiens, 1913.

(Nummers met het voorvoegsel SP worden alleen op speciale voorwaarden uitgeleend)

(261)N.L. Britton and J.N. Rose; The Cactaceae Vol. 1 en 2, heruitgave in 1963 van de oorspronkelijke uitgave van 1923.

(262)N.L. Britton and J.N. Rose; The Cactaceae Vol. 3 en 4, heruitgave in 1963 van de oorspronkelijke uitgave van 1923.

De originele uitgave van 1923 is alleen onder speciale voorwaarden te leen. Door deze gift is nu voor iedereen een exemplaar te leen. Het schenken van boeken aan de bibliotheek vindt nog maar sporadisch plaats. Mocht U boeken in Uw bezit hebben, waarop U uitgekeken of uitgelezen bent, dan bewijst U Succulenta in het algemeen en de bibliotheek in het bijzonder een enorme dienst met een schenking.

Nieuw aangeschaft zijn de boeken:

(263)B. Burr en D. Supthut; Artenschutz bei Sukkulanten, Schumannia 1, 1994.

(264)R. en K. Preston-Mafham; Cactussen geïllustreerde encyclopedie, 1993.

AKTIE MEXICO

In het decembernummer heeft de heer Charles Glass U geïnformeerd over de actie "In stand houden door te kopen", Heeft U Uw goede voor-nemens voor 1995 in deze nog niet waargemaakt, dan kunt U dit werk nog steeds steunen. Voor details zie Succulenta, december 1994 pagina 282 e.v.

DIABEZITTERS OPGELET

Het komt de laatste tijd vaker voor, dat de redactie op zoek is naar illustratiemateriaal. Dit kan zijn voor artikelen of wel op aanvraag van uitgevers, tijdschriften of andere groenverenigingen. Lang niet altijd kunnen wij aan de specifieke vraag voldoen. Wij zouden dan ook graag zien, dat leden met een redelijk aantal dia's in hun bezit hun hulp aanbieden bij het vinden van geschikt materiaal. Leden, die hieraan willen meewerken en beschikken over een redelijk aantal dia's van één of enkele plantensoorten, van planten uit een bepaald gebied of planten met een bepaalde vorm van succulentie (Bijv. stronk -, knol-, bladsucculenten etc.) worden verzocht zich te melden bij de redactie (tel. 08389-17551). U zult het er echt niet druk mee krijgen, doch U voegt wel extra waarde toe aan Uw diaverzameling.

LEDENADMINISTRATIE

Bij het verzenden van het decembernummer is een bijzonder vervelende computerstoring opgetreden, waardoor er een onbekend aantal zaken misgegaan is. Mocht U hiervan hinder hebben ondervonden, dan biedt het bestuur hiervoor haar excuses aan. De zaak is temeer vervelend, omdat op vrijwel hetzelfde tijdstip de overdracht van de ledenbestanden van de oude - naar de nieuwe ledenadministrateur plaats vond. Het is niet uitgesloten dat enkelen Uwer daar onaangenaam mee geconfronteerd worden. Bedwing dan Uw boosheid en laat het ons even weten. Wij doen er alles aan de zaken zo spoedig mogelijk in het reine te brengen.

GOUDEN PEN 1994

Een commissie, bestaande uit de heren P. Knippels (namens het bestuur), T. Pullen (namens de redactie) en J. Essers (namens de leden) heeft de volgende nominatie opgesteld voor de GOUDEN PEN 1994 in alfabetische volgorde:

1. S.K. Bravenboer, "De Grasheuvelbijekomsten"; febr.nr. pag. 81/84.
2. J. Essers, "En dan krijgt men een stekje"; febr.nr. pag. 72/74.
3. F. Hochstätter, "Revisie van het geslacht Pediocactus"; pag. 131/142, pag. 204/212.
4. A. Lau, "De geheimzinnige ravijnen van de Sierra Huichol in Nyarit"; juni nr. pag. 99/102.
5. J. Pot, "Sulcorebutia purpurea"; aug.nr. pag. 170/175.
6. A. van der Snee, "Cactuszoeken voor beginners"; augustus nr. pag. 158/166.
7. S. Theunissen, "Enkele kritische noten bij de consensus van Hunt en Taylor"; oktober nr. pag. 219/223.
8. F. Vandenbroeck, "Cerro Acahay, De Magie van Taltal en Boliviaherinneringen 1"; pag. 13/15, pag. 147/152 en pag 277/281.
9. D.J.van Vliet, "Notocactus towards a consensus"; april nr. pag. 87/93.

Wij verzoeken de leden om hun waardering voor de, naar hun mening, beste drie artikelen tot uiting te brengen.

Zij kunnen dit doen door 3 punten te verdelen over de 3 (of minder), naar hun smaak beste, artikelen en wel als volgt: art. x 3pt of art x 2 pt en art y 1 pt of art. xy en z ieder 1 pt. Uw punten kunt U inzenden via de diverse afdelings secretariaten of rechtstreeks aan Succulenta, Richard Burtonstraat 1, 1325 KK ALMERE.

De nominatie is dit jaar bijzonder gevarieerd en bevat zeker voor ieder lid wel iets. **UW MENING WORDT ZEER OP PRIJS GESTELD.** De uitslag wordt op de Algemene ledenvergadering in April bekend gemaakt.

LET OP

In maart verschijnt het boek *Gymnocalycium*, A collector's guide by JOHN PILBEAM. Het is de bedoeling, dat dit boek in April tegen actieprijis voor SUCCULENTA leden beschikbaar komt. Wacht op het aprilnummer van ons blad!

BEZITSVERBOD WILDPLANTEN

Op 7 november 1994 werd door het bestuur op het CITESbureau in den Haag overleg gepleegd over het komende bezitsverbod van planten uit het wild. Ook de in het decembernummer gepubliceerde artikel werd hier besproken. Vanuit het CITESbureau is toegezegd, dat door hen een vervolg en verdere toelichting op het artikel zou worden gegeven.

registratie inzenden. Deze reactie is op de valreep nog ontvangen, doch te laat om nog in Succulenta te worden opgenomen Wij zullen deze reactie in

het aprilnummer van Succulenta publiceren. In deze reactie wordt de verwachting uitgesproken, dat de wet medio februari 1995 in werking zal treden. Een van de gevolgen van de inwerking-treden zal zijn, dat de in Uw bezit zijnde planten, die uit het wild afkomstig zijn geregistreerd dienen te zijn, waardoor de wet niet op deze planten van toepassing is. Wilt U in verband hiermede niet wachten tot het aprilnummer, dan kunnen leden vanaf 15 februari een opgave van al de in Uw bezit zijnde wildplanten aan de secretaris ter registratie zenden. (Niet bestemd voor de handelaren, hiervoor komt een aparte regeing!)

AFDELINGSACTIVITEITEN - 1

Achterhoek

- 9 feb. Jaarvergadering en naamgeving.
 - 9 mrt Trudy Wehlman met een lezing over rotsplanten
 - 13 apr. Praktijkavond, voorbereiding tentoonstelling
- E.N.O. gebouw, Woerdseweg, Groenlo, 20.00 uur.

Amsterdam.

Amsterdam vergadert de 3e vrijdagavond 20.00 uur in het Amsterdams Natuur- en Milieueducatiecentrum, Plantage Middenlaan 2e(bellen), Amsterdam.

Arnhem.

- 9 febr. diavoordracht door W. Alsemgeest over het kweken van moeilijke cactussen.
 - 9 mrt dia's van eigen leden.
 - 13 april voorjaarsverloting.
- Zaaltje van de speeltuinvereniging "Tuindorp", achter het pand Floralaan 18, Wageningen, 20.00 uur.

Brabant-België.

- 24 febr. Louis Van De Meutter over Trips in de succulentenwereld.
 - 31 mrt Luc Vandecaveye over Cultuurtips.
 - 28 apr. Albert Goossens over Bolivia.
- Hoger Rijksinstituut voor Tuinbouw, de Bavaylei 116, 1800 Vilvoorde, 20.00 uur.

Delfzijl e.o.

Delfzijl vergadert de 1e donderdag, 19.30 uur in de Groene Weide, Snelgersmastraat 15, Appingedam.

Dordrecht e.o.

- 9 febr. Zaaïen, plant raden, plantverloting. Wat te doen rond onze hobby.
 - 9 mrt Fotografie in onze hobby door Frans Noltee
 - 13 apr. Van Kaapstad naar Lüderitz door Frans Noltee.
- Biesboschcollege v.h. De Christelijke MTS, Prof. Waterinklaan 45, Dordrecht, 19.30 uur.

Drenthe.

Drenthe vergadert de 1e woensdag 20.00 uur in Hotel Koopman, de Palz 7, Beilen.

Eindhoven.

Eindhoven vergadert de 2e maandag om 20.00 uur in Wijkgebouw 't Slot, Kastelenplein 167, Eindhoven,

Flevozoom.

- 20 febr. H. Krijnen over zijn reis naar Mexico.
- 20 mrt Thema-avond "zaaien en verplanten" beurs/tentoonstelling.
- apr. Ben Zonneveld over Sempervivum en Jovibarba's.
- 24 apr. Groen van Prinstererschool, Verkeersweg 51, Harderwijk, 19.30 uur.

Fryslân.

Fryslân vergadert de 2e dinsdag om 19.30 uur in Zalencentrum Tivoli, Huizumerlaan 59, Leeuwarden.

Gooi- en Eemland.

- 9 feb. Lezing F.R. de Groot over Notocac-tussen
 9 mrt Lezing Chel Jamin over Zuid Afrika.
 Kleine zaal van Goede Herderkerk, Simon Stevin-weg 146, ingang Lieve de Keylaan, Hilversum, 20.00 uur.

Gorinchem-Den Bosch.

Gorinchem/den Bosch vergadert de 2e maandag 20.00 uur in Herberg De Prins Hoogstraat 50, Berlicumof zaal Zidewinden, Julianastraat 1, Sprang Capelle.

Gouda e.o.

- 16 feb. Robert Mayer over Mexico en zijn vele succulenten.
 16 mrt Ruurd van Donkelaar over Sulawesi 1994 (onder voorbeh.)
 25 mrt Bezoek aan de kassen van de Fa. Edelman.
 20 apr. Ruil- en praatavond met hoofdonder-werp zaaien en enten.
 't Brandpunt, Turfmarkt 58, Gouda, 20.00 uur.

's Gravenhage e.o.

's Gravenhage vergadert de 3e maandag 20.00 uur in de Pius-X Kerk, Hengelolaan/hoek Zonne-oord, Den Haag.

Groningen.

- 16 feb. Lezing door Henk de Looze.
 10/12 mrt tuinshow Martinihal.
 16 mrt Vergadering en kasbezoek bij de fa. Bronsema.
 6 apr. Lezing door Ben Zonneveld over Vetplanten (samen de afdelingen Delfzijl en Drenthe in Appingedam).
 Zaal van de buurt- en speeltuinvereniging SEL-WERD, Elzenlaan 72, Groningen, 19.30 uur.

Haarlem

Haarlem vergadert de 3e dinsdag 20.00 uur in de Kantine Stadskweektuin, Kleverlaan 9, Haarlem.

Den Helder e.o.

den Helder vergadert de 2e zaterdag, 13.45 uur in het Centrum voor Natuuronderwijs "De Groene Poolster", Pasteurstraat 6, Den Helder.

Hoeksche Waard

Hoeksche Waard vergadert de 2e donderdag, 20.00 uur in het Natuur Educatief Centrum, bij de Rijkshaven, Numansdorp.

Kennemerland

Kennemerland vergadert de laatste donderdag 20.00 uur in de Kantine "Turnvereniging Sant-poort", De Weid 22, Santpoort.

Leiden

- 16 feb. Lezing door John Jagerszky over Adenium en Pachypodium.
 16 mrt Albert Goossens over Lobivia's.
 20 apr. B. Zonneveld en J. Huizer over het enten van planten.
 Berlagestraat 2, Leiden, 20.00 uur.

Nijmegen

- 7 febr. Robert Mayer over de eigen verza-meling.
 7 mrt Dia's van leden, plant van de maand: Echeveria.
 4 apr. Jos Vrenken over de Echinocerei en ik.
 Opleidingscentrum 't Vanck, Energieweg 19, Nijmegen

Noord- en Midden Limburg

- 24 febr. Dialezing door F. Maessen: Peru, deel 1
 24 mrt. Dialezing door h. de Looze over Mountain States.
 28 apr. Doe-avond
 Zaal van de kanovereniging "de Viking", Viking-weg 1, Venlo, 20.00 uur

Rotterdam e.o.

Rotterdam vergadert de laatste maandag 20.00 uur in de bovenzaal van het Wijkgebouw Pier 80, Rösener Manzstraat 80, Rotterdam.

Tilburg.

- 13 feb. Thema-avond.
 13 mrt Thema-avond
 10 apr. Walther Dams over Tuinen en col-lecties in Europa.
 Kasteelhoeve, Hasseltstr 256, Tilburg, 20.00 uur.

Utrecht e.o.

- 9 feb. Jaarvergadering ,Cock Grootcholten met dia's van planten uit eigen verzameling.
 13 apr. Lezing door Ludwig Bercht over Gymnocalicium.
 Buurthuis Ravelijn, H. Graaflandstraat 2a, Utrecht, 20.00 uur.

AFDELINGSACTIVITEITEN - 3

Voorne-Putten en Rozenburg

- 13 feb. Praatje over zaaien, stekken en enten.
13 mrt. Avond verzorgd door Nico Uitenbroek.
10 apr. Lezing door Henk Krijnen over Mexico.

Het Trefpunt, Burg. v.d. Blinklaan 5, (Vierpolders Gem Brielle), 19.30 uur.

West-Brabant

- 18 febr. Quiz, dia's en foto's.
18 mrt. Lezing door W. Alsemgeest.
15 apr. Lezing door Hr. van de Hoeven.
Cafe rest. "Marktzicht", Markt 50, Etten-Leur, 14.00 uur

West Friesland

Geen gegevens bekend.

IJsselstreek,

IJsselstreek vergadert de laatste vrijdag 20.00 uur in Autodistribution van Rijn, Manegestr 3, Deventer.

Zaanstreek

- 3 febr. Jaarvergadering.
3 mrt. Hr. de Looze met de lezing "Desert Beauties".

kantine van de sporthal De Springplank, Saenredamstraat 34, Assendelft, 20.00 uur.

Zeeland,

Zeeland vergadert de laatste vrijdag 19.30 uur in de Thomaskapel aan de Vrijlandstraat, Middelburg, 19.30 uur.

Zuid Limburg

- 7 feb. Lezing door W. Daams, kris-kras door de succulentenwereld
7 mrt. Lezing door A. Liekens over cactus- en fotografie.
4 apr. Praktijkavond, tevens beurs, alleen voor de afdeling.

Gemeenschapshuis, Hoofdstraat 12, Schimmert, 19.30 uur.

Zwolle

- 21 feb. De wilde flora van Kreta, dialezing door Ton Pullen.
28 mrt. Wiebe Bosma houdt een lezing over "stinkende schoonheden", cultuur en verspreiding van stapelia-achtigen.
25 apr. Jos Vrenken over Echinocereus.
Gebouw de Groene Welle, v/h Centrum voor Tuinbouwonderwijs, Prinses Margrietstraat 2, Zwolle, 19.30 uur.

NIEUWS VAN ONZE BELGISCHE ZUSTER-VERENIGINGEN

Grusonia

- 10 febr. Arizona door Freddy Lampoo.
10 mrt. Chili in de lente door Albert Goossens. (In zaal Vijverhof te Tielt)
14 apr. Tuinen en kwekers in Engeland door Paul Shirley.
29 apr. Ruilbeurs.
Zaal Don Bosco te Torhout, tenzij anders is aangegeven, 20.00 uur.

Leuchtenbergia.

- 17 feb. Babelvergadering met dia's uit de oude doos.
10 mrt. A. Beukelaers over Mammillaria.
14 apr. M. Olivier over rotstuinen en vijveraanleg.
Dienstencentrum, Schoolstraat 44 te Schilde, 20 uur.

OPEN DAGEN

Datum	Tijd	Naam, Adres, Woonplaats	Type verzameling
23/28 mei	10-18 uur	Yvonne Reynders; D'Eike 17; Halle-Zoersel, België	gemengd
23/28 mei	10-18 uur	J.en R. van Geyte; Berkemei 3; Halle-Zoersel, België	gemengd
2 juli	9 uur	GRUSONIA	onbekend

1995

22 april

Algemene ledenvergadering van Succulenta in de "Salentijn" Putterstraatweg 7-9, 3862 RA Nijkerk.

23 april

De afdeling Zaanstreek houdt haar cactussen- en vetplantenbeurs in de kantine van de sporthal "De Springplank", Saenredamstraat 34 te Assendelft. (Bereikbaar vanaf Amsterdam A8 tot het einde. Via N 246 naar de N203. Richting (Krommenie) Assendelft. Over de spoorwegovergang de Dorpsstraat. 2e straat rechts is de Saenredamstraat. Voor tafelreservering opgeven (voor 1 april) bij J. Rozemeijer, tel. 02982-4260. De zaal is open om 9 uur, de beurs begint om 10 uur.

23 april

De afdeling Tilburg organiseert een plantenbeurs in de "Kasteelhoeve", Hasselstraat 256 te Tilburg. Aanvang 10 uur, toegangsprijs fl 1,-. De tafelhuur bedraagt fl 5,- per meter. Handelaars kunnen om 9 uur terecht. Inlichtingen: Huub van Helderden, Cornelis de Vriendstraat 31, 5041 GL Tilburg. Tel. 013-352747.

6 en 7 mei

Beurs van de afdeling Haarlem tezamen met het evenement "Natuurlijk Tuinieren" van Natuur en Milieu van de Stadskweektuin te Haarlem.

20 mei

Ook dit jaar organiseert de afdeling Gouda weer haar jaarlijkse cactusbeurs in Zalencentrum "De Brug", Dunantlaan 1 te Reeuwijk Brug. Het is een ruime zaal met goede parkeergelegenheid. De zaal is bereikbaar vanaf de A12 via de afslag Reeuwijk, vandaar zal voor bewegwijzering gezorgd worden. Wie via Goua komt neemt de Bodegraafse straatweg totaan de Raadhuisbrug en volgt dan de wegwijzers.

De tafelhuur bedraagt: 1 meter fl 5,-; 2 meter fl 10,-; 3 meter fl 17,50 en 4 meter fl 25,-. Tafelreserveringen zo spoedig mogelijk bij Herman Busser, tel. 01820-29135.

21 mei

Leuchtenbergia organiseert van 10- 20 uur een tentoonstelling cactussen, vetplanten en andere hobby's in de Schoolstraat 20 te Schilde - België.

25 mei

Grote cactustentoonstelling en beurs van de afdeling Achterhoek in en om het ENO gebouw aan de Woerdseweg te Groenlo (achter de Grolsch brouwerij). De openingstijd is van 10 tot 17 uur en de toegang is gratis. Info: Mw. Heijnen, Kuipersweg 9, 7107 BC Winterswijk. Tel. 05430-64314.

10 juni

Beurs van de afdeling Amsterdam in samenwerking met de firma Ubink.

10 juni

De afdeling Leiden organiseert een cactusbeurs in de Hortus te Leiden.

10 juni

7e Vlaamse Plantenbeurs van 10 tot 18 uur in de gemeentenzaal te Lotenhulle, België.

2 september

Cactusmarkt van de afdeling Nijmegen in het Kolpinghuis.

17 september

Leuchtenbergia organiseert een internationale plantenbeurs in de Schoolstraat 20 te Schilde - België.

14 oktober

voorlopige datum algemene ledenvergadering SUCCULENTA

1996

20-21 april

VRIJHOUDEN T.B.V. weekend incl. algemene ledenvergadering SUCCULENTA

VLAAMS-NEDERLANDSE INTER-EUPHORBIA-RING

Naar analogie van de Canadese en Amerikaanse initiatieven, die wereldwijd lopen en over allerlei succulente en non-succulente geslachten handelen is in het Nederlandse taalgebied een collectieve correspondentie over het geslacht Euphorbia opgestart. Zonder een kopie te willen zijn van die twee , overigens uitstekende, "round robins" wil de Vlaams-Nederlandse Inter-Euphorbia-ring, gestart onder het peterschap van Jaap Keijzer, een eigen gezicht krijgen door een eigen manier van werken, eigen doelstellingen en eigen resultaten. Een zestal mensen - de eersten van een hopelijk grote groep - hebben zich voorgenomen om via ringbrieven een geregeld contact met elkaar te hebben. In eerste instantie worden vragen en problemen van elke deelnemer beantwoord en opgelost. Het is ook de bedoeling om planten en zaden te ruilen. Verdere ideeën worden uitgewerkt.

Mensen die interesse hebben om mee te doen of inlichtingen willen kunnen 's avonds na zevenen bellen met André van Damme, tel. nr 03-384 38 65 (België) of vanuit Nederland: 00-3233843865 of schrijven naar Jacobslaan 13, B-2980 Zoersel.

BOEKENBEURS

TE KOOP GEVRAAGD; tweedehands boeken en tijdschriften over succulenten. De boeken worden op de jaarvergaderingen aangeboden. Aanbiedingen aan W. Alsemgeest, Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort. Tel. 03484-71083.

PLANTENCENTRALE

Doel van deze instelling is het helpen van de beginnende cactus en vetplantenliefhebbers aan het starten van een eigen verzameling door middel van beginnerspakketjes. Deze leden kunnen een pakketje toegesonden krijgen, waarin ongeveer 12 soorten plantjes. (1 pakje per jaar, maximaal 3 jaar lang).

Toezending volgt na ontvangst van f 7,50 op postbankrekening nr 3960475 ten name van Succulenta Plantencentrale te Lunteren, onder vermelding van "beginner 1994" Leden uit België kunnen Bfrs 150 storten op rekening 000-11-41-809-22 bij de Belgische postgirodienst ten name van Succulenta-Santpoort Zuid

De liefhebbers van succulenten, die veel zaaien en zodoende planten over hebben, die zij willen afstaan voor beginnerspakketjes, kunnen deze (zonder pot of aarde en allen tijdens vorstvrij weer)opsturen naar onderstaand adres. **De portokosten worden vergoed** (Graag gironummer opgeven!)

De gevers kunnen bovendien drie wensplanten opgeven. Ik zal proberen één van die wensen te vervullen. Mevr. E. van Die-van Wijnen, Molenweg 56, 6741 KM Lunteren

Propagandamateriaal, boekenverkoop en verenigingsartikelen.

Propagandamateriaal kan, tegen portovergoeding, bij mevr van Die aangevraagd worden.

Er zijn op dit moment verkrijgbaar;

- "Wat betekent die naam" een verklarend woordenboek van botanische namen van succulenten en aanverwante planten, prijs fl 15,50/Bfrs 310.
- Gids voor het verzorgen van cactussen en andere succulenten, prijs fl 10,-/Bfrs 300.
- Discoboek Buining (duitse uitgave), prijs f 7,70/Bfrs 150.

Verenigingsartikelen:

- de bewaarband voor het tijdschrift (1 jaargang) fl 18,-/ Bfrs 360 (vanaf 2 banden fl 16 Bfrs 320 per stuk)
- correspondentiekaarten uitgave 1992, prijs f 8,-- Bfrs 160.

Alle artikelen franco thuis.

Bestellingen uitsluitend door overschrijving van het juiste bedrag en vermelding van het gewenste artikel op postgiro 3742400 t.n.v. Succulenta te Lunteren.

Voor België, Belgische postgirodienst rekening 000-11-41-809-22 t.n.v. Succulenta te Santpoort.

VRAAG EN AANBOD

Opgaven voor nr 2/1995 moeten vóór 27 februari worden opgestuurd aan mevr. J.M. Smit-Reesink, Prins Willem Alexanderlaan 104, 6721 AE Bennekom.

Alleen advertenties de hobby betreffende worden opgenomen.

Te koop: 3 jarige planten van *Euphorbia bupleuifolia* en 2 jarige planten van *Euphorbia obesa*.

P.C. Dirven, Frans Halsstraat 22, 4715 BX Rucphen. Tel. 01654-1675.

Gevraagd: Jaargangen *Succulenta* 78, 79, 80, 81 en jaargangen 64 en eerder. H. Wijnants, 9452 VA Nijlande. Tel. 05924-2134.

Startende hobbyist zoekt boeken die (specifiek) caudiforme planten behandelen. Coen Boonen, Havikstraat 20, 6591 TW Gennep (Noord Limburg). Tel. 08851-18206.

Gevraagd: *Lithops*, *Flowering Stones*, van Desmond Cole; *Acorn Books*, 1988. Jan Vandorpe, Titecastraat 56, 8200 St-Mischiels Brugge, België. Tel. 050-392250.

Te koop gevraagd: Kweekbakken op stroom, boeken over cactussen, cactussen, stekjes, kweekmatten op stroom. W. Talsma, Treubstraat 6, 2221 AL Katwijk.

BLADKAKTUS

Binnenlandse en buitenlandse boeken steeds voorradig. Wij bestellen graag voor U.

Vraag onze Bladkaktus, een lijst met succulente literatuur aan.

NATUUREN BOEK

Bankstraat 10
2585 EN 's Gravenhage
tel. 070-3505648

British Cactus & Succulent Society

Het Journaal van de BCSS verschijnt eenmaal per kwartaal en bevat zowel artikelen van wetenschappelijke aard als verenigingsnieuws en artikelen van lezers.

Eenmaal per jaar publiceren wij *Bradleya* voor de serieuze verzamelaar en liefhebber van succulenta planten.

Compleet lidmaatschap, incl. *Bradleya*

In de E.E.G. £ 22.00

Buiten de E.E.G. £ 24.00

Excl. *Bradleya* resp. £ 12 en £ 13

Overzeese bestemmingen per luchtpost. Vorige nummers verkrijgbaar.

Verdere informatie bij:

Hon. Membership Secretary

Mr P. Lewis, 1 Springwoods, Courtmoor,
Fleet, Hants GU 13 9 SU Engeland.

CACTUSSEN - EN VETPLANTENZADEN
Schrijf vandaag nog voor GRATIS ZAADLIJST

DOUG EN VICKY ROWLAND
200 SPRING ROAD, KEMPSTON
BEDFORD, ENGLAND, MK42 8ND

TE KOOP GEVRAAGD

bent U genoodzaakt, om welke reden dan ook, uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met:

Gerrit Melissen, Korenmolen 9,
3738 WL Maartensdijk, tel 03461-3366

CACTUSSEN

TE KOOP GEVRAAGD

Collecties, zaaisels en Copiapoa's.
J.F.A. Wortelboer, Meer en Vaart 360,
1068 LH Amsterdam, tel. 020-6191055

Postfach 1107 · D-71385 Kernen
Bundesrepublik Deutschland
Telefon 07151/41891 · Fax 07151/46728

- * meer dan 200 geslachten, meer dan 2000 soorten zeldzame planten en zaden
- * verzending over de gehele wereld
- * bezoekers en groepen zijn van harte welkom
- * onze planten- en zaadlijst ontvangt U op aanvraag tegen een internationale antwoord-coupon

CLICHÉFONDS

Zoals gebruikelijk geven wij een overzicht van de soorten waarvan op 7 januari nog voldoende zaad aanwezig lijkt.

Anders dan vorige jaren vermelden wij alleen de soorten die (vrijwel) geheel zijn uitverkocht.

Op dit moment neemt de stroom bestellingen nog niet erg af. Dat betekent dat naar alle waarschijnlijkheid tegen de tijd van verschijnen van Succulenta nog een aantal soorten uitverkocht zal zijn.

Betaal Uw bestelling dus pas na ontvangst van zaden en rekening, of geef ruim voldoende vervangers op.

Vanaf het moment van verschijnen van deze lijst kunt U van alle aanwezige soorten ook 5 porties van f 0,60 bestellen voor f 2,50 of 5 porties van f 2,50 voor de prijs van f 10,-. Bedenk U wel dat deze korting alleen geldt bij bestelling van 5 porties van één soort !

U kunt U bestelling plaatsen via het bestelformulier bij de zaadlijst van December. U kunt ook de

gewenste soorten en hoeveelheden vermelden op een vel papier en dat aan mij zenden. Vermeld wel steeds naam en adres en of U tevoren betaald of na ontvangst van zaden en rekening. Vermelding van Uw administratienummer bespoedigt de afwerking !

Het minimumbedrag van Uw bestelling bedraagt f 7,50 (+ Portokosten). Bestellingen voor een kleiner bedrag worden niet behandeld.

De volgende soorten zijn (vrijwel) uitverkocht :
ARI 01, 05 t/m 07; AST 01, 02, 08, 12; COP 01 t/m 08; COY 07, 10; ECA 04; ECC 14, 37, 38, 77; ECF 05; ECM 03; ENC 01; ESC 07; FRA 05; GYC 04, 07; GYM 05, 16, 18; LER 01; LOP 01, 03; LOX 01, 02; MAL 019; MAT 12, 15; MEL 12; MIL 03, 04; NBE 04; NCH 08, 16; 21; 33, 50; NEG 01; NEL 01; ORO 01; ORT 01; PEL 02, 03; PIL 01; PYR 07; ROC 05; SCL 05; SOL 01; THE 06, 17; TUR 03 t/m 09, 13 t/m 17; UEB 01; AG 08; AN 20; AO 07; AR 01, 02; BO 02; CN 11, 12, 17, 19, 27, 29, 31; GI 04; GL 01, 02; LE 02; LI 52; LM 01 t/m 03; OP 01; SE 01, 05; TA 01, 06; TI 02, 05; TR 01; VA 02, 03.

Van alle gemengde soorten is nog voldoende zaad aanwezig. Van het geslacht Turbinicarpus wordt U verzocht geen porties van 10 soorten voor f 5,- meer te bestellen, omdat we daar geen 10 verschillende soorten meer van in voorraad hebben.

Tenslotte nog enkele fouten die gesloppen zijn in de vermeldingen op de zakjes zaad. Op zakjes met de opdruk LHO 01 dient U te lezen LOH 01; en op de zakjes met opdruk MAS 03 dient U te lezen MAS 01.

Namens het Clichéfonds,
J.A. Schraets
Geuldersedijk 2
5944 NH Arcen

Nederlands-Belgische vereniging van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten

SUCCULENTA

Geef U nu op als lid:

Het lidmaatschap omvat

gratis toezending van ons tijdschrift, mogelijkheid tot deelname aan één van onze afdelingen met maandelijkse bijeenkomsten, toegang tot de diensten van onze instellingen: zaadfonds, bibliotheek, diatheek, boekenmarkt, verenigingsartikelen en plantencentrale. U ontmoet op bijeenkomsten, beurzen, tentoonstellingen en vergaderingen talloze liefhebbers met wie U Uw interesse en hobby kunt delen.

U kunt zich opgeven bij onze ledenadministratie, p/a P. van der Laken, Talingstraat 6, 2406 EZ Alphen aan de Rijn.

De contributie bedraagt (Benelux) f 40,- per jaar (jeugd lid 20,- p.j.)

Naam: geb. datum
Adres
Postcode Woonplaats: Handtekening

EEN MAATJE TE GROOT ...?

7. *Neobuxbaumia polylopha* (DC.) Backebg.

Ton Pullen

In sommige cactusparken in Zuid-Europa komen exemplaren van deze soort voor, die ruimschoots langer dan een meter of zes zijn. In Monaco staan zelfs exemplaren van 10 meter hoog, maar dat is eigenlijk nog niets: in de natuur kunnen deze planten een hoogte van 12 meter of meer bereiken, sommigen spreken zelfs over 15 meter en dat is pakweg een huis van 5 verdiepingen hoog!

Het spreekt vanzelf, dat zulke enorme zuilen voor ons liefhebbers, die voor het houden van cactussen afhankelijk zijn van een kasje, vele maatjes te groot worden. Zelfs het hebben van jonge planten is niet erg opwindend, omdat wij daar nooit een bloem in zullen ontdekken.

De onderhavige soort is al een oude bekende, dat kan ook haast niet anders. Een plant met dergelijke afmetingen zie je niet gemakkelijk over het hoofd.

Al in 1828 werd deze soort onder de naam *Cereus polylophus* door de Candolle beschreven. In 1845 plaatste de bekende Salm-Dyck deze plant in het geslacht *Pilocereus*, terwijl Britton & Rose in 1909 de naam *Cephalocereus polylophus* introduceerden. Backeberg tenslotte stelde in 1938 het geslacht *Neobuxbaumia* (vernoemd naar de Oostenrijkse cactuskenner Franz Buxbaum, die leefde van 1900 - 1979) op en plaatste onze plant hierin. De geslachtsnaam is hiermee verklaard. De soortsaanduiding *polylophus* betekent veelribbig.

Dat klopt ook wel, want oudere planten kunnen tot 50 en soms meer ribben bezitten, terwijl het plantelichaam dan een doorsnede van 30 cm kan bereiken bij een

hoogte van, zoals al gezegd, 12 meter of meer. De areolen staan op onderlinge afstanden van 6 - 8 mm en zijn in de nieuwgroei voorzien van witte wol. Er is slechts één middendoren per areool, terwijl het aantal randdorens ongeveer 7 bedraagt. De bedoorning is goudgeel, met bruine punten, de dorens worden plusminus 2 cm lang. De bedoorning valt op de oudere areolen later gemakkelijk af. De bloemen zijn rood, de bloembuis is voorzien van behaarde schubjes. De vruchten zijn beoornd.

Deze soort is afkomstig uit Mexico.

Neobuxbaumia polylopha.

Costa i Llobera, Barcelona Spanje, 7 mei 1993.

Foto's van de schrijver

Neobuxbaumia polylopha.
Costa i Llobera, Barcelona Spanje, 3 mei 1993

Cultuurplanten dienen zonnig en warm gekweekt te worden, ook de wintertemperatuur mag niet beneden de 10 graden dalen.

Bijgaande foto's zijn gemaakt in de cactus-tuin Costa i Llobera in Barcelona op 3 mei 1993.

Rinkslag 19 7711 MX Nieuwleusen

“TOWARDS A NEW CONSENSUS”

Frank Vandenbroeck

Naar aanleiding van de tekst van de heer Theunissen “Enkele kritische noten bij de consensus van Hunt en Taylor” in *Succulenta* oktober 1994, graag even de volgende bedenkingen.

Op gevaar af te worden aangezien als advocaat van de duivel, meen ik evenwel te mogen stellen, dat de heer Theunissen de zaak al te emotioneel benadert. Dit is begrijpelijk: zoals bekend is de heer Theunissen nauw verbonden met Internoto, een vereniging van *Notocactus*liefhebbers die door de nieuwe opvattingen van Hunt en Taylor in haar bestaansgrondvesten wordt

aangetast en wellicht “Interparodia” zal moeten gaan heten. Ook door de heer Van Vliet werd in dit tijdschrift, niet zonder emotionele gronden, voor het behoud van het geslacht *Notocactus* gepleit.

Toen ik in het begin van de zeventiger jaren interesse begon te krijgen voor cactussen werd ik, zoals ieder beginnend liefhebber, geconfronteerd met een schier onoverzichtelijk veld van namen dat met het verstrijken der jaren steeds maar aangroeide en chaotischer werd. In de tachtiger jaren maakte ik kennis met de werken van Friedrich Ritter die hoofdzakelijk op

veldervaringen waren gestoeld en kreeg ik bovendien de kans talrijke reizen te ondernemen naar de natuurlijke groeigebieden van de planten. Ik begon hierdoor een inzicht te krijgen in de natuurlijke variabiliteit en vormenrijkdom van de planten. Het is een natuurlijke zaak dat een liefhebber zijn object van liefhebberij met een zekere emotie benadert: daarvoor is hij immers "lief"hebber. Cactussen zijn reeds vele decennia door liefhebbers gekoesterd en vertroeteld: een van de gevolgen hiervan was ondermeer dat omwille van elk afwijkend haarplukje of bijkomend stekeltje een mooi klinkende naam werd bedacht. Ook mogen we niet vergeten dat aan de cactusliefhebberij altijd een "verzamelaspect" is verbonden geweest. Iedereen weet dat in de optiek van de verzamelaar het motto geldt: hoe meer verzamelobjecten hoe meer vreugd. Dus ook hier vinden we een stimulans tot namengeverij. Om klaarblijkelijke redenen spelen hierbij verzamelaars en handelaars onder één hoedje.

Een reactie hiertegen was dan ook wenselijk.

De laatste jaren is er vanuit Engelse hoek een tendens op gang gekomen om paal en perk te stellen aan de wildgroei van namen en deze terug te brengen naar aanvaardbare proporties. De heren Hunt en Taylor zijn daarvan ongetwijfeld promotoren. Deze botanici hebben in bepaalde sectoren van

de cactus-taxonomie reeds heel wat "orde op zaken gesteld" waardoor de zaak wat overzichtelijker wordt. Het is in vele gevallen een echte verademing vast te stellen dat schoon schip wordt gemaakt van hele reeksen belastende, dubieuze en verwarring scheppende namen. Zo bewerkte Hunt o.m. het geslacht *Mammillaria*, Taylor de geslachten *Melocactus* en *Echinocereus*. Men zou kunnen stellen dat botanici de zaken rationeler behandelen of althans minder emotioneel benaderen dan liefhebbers. Vandaar ook de kloof die gaapt tussen beiden. Het is trouwens zo dat vele zgn. gespecialiseerde werkgroepen van liefhebbers er veelal niet in slagen enige "orde op zaken te stellen" en dat hun activiteiten vaak uitmonden in het publiceren van nog maar eens nieuwe namen.

Ik heb geen kijk op de samenstelling of de werking van het IOS. Dit is ook mijn zorg niet en ik wens geen oordeel uit te spreken over de werking van deze organisatie. Ik hoop alleen dat er spoedig een einde komt aan de groteske wirwar van plantennamen in de cactuswereld. Dit komt uiteindelijk iedereen ten goede.

Daarom zou ik niet zomaar, zoals de heer Theunissen doet, de lijst van Hunt en Taylor van de hand wijzen. Hij is mogelijk kerwijs een stap in de goede richting.

Van Akenstraat 66 B-1850 Grimbergen België

TALINUM, EEN LEGENDE ONTZENUWD

Robert Majjer

De auteur biedt met het onderstaande artikel zeer lezenswaardige zelf verzamelde informatie aan over Talinum.

Een 'must' voor de liefhebber van andere sukkulenten, die iets wil weten over dit geslacht dat niet in de boeken staat.

„'Kasonkruid', zorg ervoor dat je het niet in huis haalt!'''. Dat zijn veel gehoorde reacties die loskomen bij het noemen van de naam *Talinum*, een geslacht uit de posteleinfamilie (*Portulacaceae*). Toch ondervind ik veel genoeg bij de kweek van diverse soorten, het zijn dankbare plantjes die je zorg gedurende de hele zomer belonen met een rijke bloei. De oorzaak van bovengenoemd 'vooordeel' is één soort, *Talinum paniculatum*, die zich spontaan buitengewoon gemakkelijk uitzaait. Een andere soort daarentegen, *Talinum caffrum* uit Afrika, heeft ook een slechte naam, niet door z'n neiging tot woekeren, maar juist door de over het algemeen slechte kieming van de zaden. Zo nu en dan echter kan massale kieming optreden. De oorzaak daarvan is me nog niet duidelijk.

Het geslacht *Talinum*

Binnen de familie der *Portulacaceae* vinden we verschillende succulente verte-

Talinum caffrum uit Transvaal. Dia's van de schrijver

Talinum species uit Zimbabwe

genwoordigers. Het bekendst is waarschijnlijk het geslacht *Anacampseros* met een groot aantal soorten uit zuidelijk Afrika en enkele uit Zuid-Amerika en Australië. Minder bekendheid geniet het geslacht *Talinum*, dit omvat meer dan vijftig soorten waarvan de meeste in Noord- en Zuid-Amerika groeien. Een aantal knolvormende soorten komt uit Afrika. De meeste zullen we in onze collecties zelden of geheel niet tegenkomen, deels door gebrek aan bekendheid en deels doordat ze niet of nog maar kort in cultuur zijn. De laatste jaren zien we echter steeds meer soorten binnen ons bereik komen door de reizen naar de standplaatsen die liefhebbers van deze planten regelmatig ondernemen.

Dat vele talinums wel degelijk de moeite waard zijn hoop ik met dit artikeltje aan te tonen.

Niet alle *Talinum* species zijn echte succulenten, toch weten ze de droogte doeltreffend te trotseren. Sommige doen dit door middel van ondergrondse knollen of wortelstokken, andere met verdikte stammetjes. In de rustperiode sterven de bovengrondse delen af.

Wanneer we *Talinum* in het voorjaar uitzaaien dan kunnen we bij vele soorten al

in de zomer de eerste bloemen verwachten, de Afrikaanse soorten komen meestal pas in het tweede jaar in bloei. Bloemen kunnen roze, purper, wit of geel zijn en in afmeting variëren van vijf millimeter tot ruim twee centimeter. Bij een aantal soorten worden de dunne bloemstengels zo'n 20 cm lang, bij andere soorten verschuilen de bloemen zich bijna tussen de bladeren.

Talinum species komen op het Amerikaanse continent voor in: Alabama, Arizona, Arkansas, Colorado, Delaware, Georgia, Kansas, Nebraska, New Mexico, Oklahoma, Pennsylvania, Tennessee, Texas, Utah, Virginia, Washington, Argentinië, Mexico en het eiland Isla de Guadalupe.

Afrika

De in Afrika groeiende soorten vormen zonder uitzondering een knolvormige wortel, de bekendste is *Talinum caffrum* die bloeit met twee centimeter grote, helder gele bloemen. De bloemen die gedurende een aantal maanden bijna dagelijks blijven verschijnen worden meestal gevolgd door vruchten met grote zwarte zaden.

Bij aanvang van de rust sterven de stengels af, de van nature ondergrondse maar in

cultuur vaak bovengronds gehouden knol vormt in het voorjaar weer nieuwe stengels. *Talinum arnotii*, *T. carinatum*, *T. crispatum* en *T. esculentum* hebben soortgelijke licht- tot donkergele bloemen, mogelijk zijn dit allemaal standplaatsvormen van *Talinum caffrum*. *Talinum portulacifolium* behoudt tijdens de rust wel zijn takken en bloeit als enige met grote roze bloemen.

Amerika

Verreweg de meeste *Talinums* komen voor in Noord- en Zuid-Amerika. Binnen dit grote gebied komen we veel verschijningsvormen tegen, van hoogsucculente miniatuurtjes tot struikvormen met nauwelijks succulente bladeren.

Vooraf de kleinere soorten zijn geschikt voor onze collectie, over het algemeen stellen ze geen speciale eisen en doen het prima tussen onze andere planten.

In het najaar, na de bloei en de rijping van het zaad, verdrogen de bladeren en gaan de planten in rust.

Veel van de Amerikaanse soorten hebben van nature met lage temperaturen te maken, op een paar uitzonderingen na kunnen ze in de kas, zonder verwarming en droog overwinteren. De ondergrondse delen

blijven leven, deze lopen meestal in maart al weer uit, we kunnen dan weer water gaan geven. De planten starten dan snel met de aanleg van al dan niet succulente blaadjes.

De bloeiwijzen komen tussen de blaadjes te voorschijn. De soorten met niet succulente bladeren, waartoe naast *T. paniculatum* ook *T. diffusum* en *T. spathulium* behoren, bloeien eindstandig. Vanaf mei begint de bloei. Bij sommige soorten openen de bloemen zich rond het middaguur, bij andere pas aan het eind van de middag. Over het algemeen blijven de bloemen slechts enkele uren open. Het is mij opgevallen dat op warme dagen met een bewolkte lucht de bloei extra rijk is. *Talinum polygaloides* (Argentinië) lijkt in veel opzichten op z'n Zuid-Afrikaanse verwanten, de planten vormen net als *T. caffrum* een naar verhouding forse knol, bovengronds hebben ze echter enigszins verhoutte stengels die niet afvallen in de winter. Ook een opvallende gelijkenis vertonen de bloemen, groot en geel net als bij *T. caffrum*. De bloemen van *T. polygaloides* verkleuren later naar oranje en uiteindelijk geheel rood, dit gebeurt bij de Afrikaanse verwanten niet. De vruchten en de zaden lijken op die van *T. caffrum*, ze

Talinum sedifforme

Talinum guadalupense in cultuur

zijn echter wat kleiner.

Talinum guadalupense is in onze collecties zeer zelden te vinden, de planten groeien van nature alleen in een klein gebied op het Mexicaanse eiland Isla de Guadalupe in de Grote Oceaan ongeveer 250 km uit de kust van Baja California. Natuuroopnamen van deze endemisch voorkomende soort tonen zeer compacte planten, meestal zonder blad. Onder nederlandse omstandigheden zien de planten er anders uit. De zaailingen kunnen in één zomer van zeer dunne, kwetsbare stengeltjes uitgroeien tot stammetjes met een doorsnede van ruim drie centimeter getooid met rozetten van blauwberijpte bladeren. Wanneer we de planten van bovenaf bekijken doen ze denken aan een *Echeveria*.

Van alle talinums heeft *T. guadalupense* waarschijnlijk de grootste bloemen, ruim twee centimeter in doorsnede, de donkerroze tot rode meeldraden steken af tegen de roze kroon. Ik heb waargenomen dat in tegenstelling tot andere talinums de bloemen 2 à 3 dagen geopend blijven en zich 's nachts sluiten. Door de eindstandige bloei worden de planten gedwongen zich te vertakken, waardoor kleine struikjes ontstaan.

Phemeranthus (nom.prov.).

Onder het waarschijnlijk in de toekomst te publiceren geslacht *Phemeranthus* plaatst men *Talinum*-soorten met succulente cilindervormige blaadjes die veelal in een rozet of op een kort stammetje groeien. De planten met rozet hebben een knol met draderige wortels, de stamvormige hebben alleen een verdikte voet met een wijdvertakt draderig wortelstelsel.

De bloemen kunnen in kleur en afmeting nogal verschillen. *Talinum calycinum* vormt twee centimeter grote donkerroze bloemen, *T. confertiflorum* heeft witte tot lichtroze bloemen van ruim een halve centimeter, *T. humile*, *T. parvulum* en *T. punae* zijn kleine knolvormende soorten met gele bloemen, *T. brevifolium* en *T. pulchellum*, beide met een grote knol, vormen twee centimeter grote lichtroze bloemen, *T. sediforme* is een kleine bodembedekker met grote witte bloemen. De soorten uit deze groep komen vooral uit Mexico en Noord-Amerika.

Ervaringen in Mexico

Tijdens mijn recente reis door Mexico heb ik een goed beeld gekregen van de omstandigheden waaronder de *Talinums* daar groeien en bloeien. Over het algemeen

blijken de rozetvormende soorten een voorkeur te hebben voor schaarsbegroeide leemachtige grond.

Talinum brachypodium vonden we op steenachtige plateaus samen met juniperus, de blauwberijpte plantjes groeien dicht tegen de bodem aangedrukt en hebben een wijd vertakt wortelgestel dat meer weg heeft van een vertakte wortelstok dan van een knol. Wanneer de zon daalt ontluiken de 2-3 cm grote purperen bloemen.

Talinum aurantiacum, een knolvormende soort met dunne stengels, vonden we gedurende de hele reis van noord naar zuid. De planten groeien vaak in wegbermen en zijn makkelijk te vinden. Vooral wanneer de grote oranje bloemen open zijn kunnen ze al vanuit de auto gezien worden. Op geschikte plaatsen vonden we soms meerdere soorten tegelijk, zo groeide *T. aurantiacum* (grote oranje bloem) in gezelschap van *T. brevicaule* (grote purperen bloem) en *T. convertiflorum* (kleine rose-witte bloemen).

T. parvulum (kleine gele bloem) groeide samen met *T. palmeri* (grote witte bloem) en *T. multiflorum* (kleine gele bloem). Toch hebben de soorten op één plaats vaak hun eigen plekje. *T. palmeri* groeit met z'n grote knollen tussen het gras, *T. parvulum* groeit in dezelfde omgeving met z'n kleine ronde knolletjes in rotspannen waar zich een dunne laag grond bevindt. *T. multiflorum*, die veel weg heeft van *T. parvulum* maar die zich door de bladvorm onderscheidt, groeit in rotsspleten en met de wortels onder losse stenen.

Hybridisatie komt niet voor door verschillende bloeitijden, wanneer één soort al vruchten draagt begint de ander te bloeien of de verschillende soorten bloeien dezelfde dag maar op verschillende tijden. *T. aurantiacum* en *T. whitei* groeien vaak in (overbegraasd) grasland, ze wortelen daar makkelijk en vormen grote knollen

van wel 10-15 cm.

Planten in habitat

Sommige talinums verrasten mij in hun natuurlijke omgeving door een geheel ander uiterlijk dan de planten in mijn kas. *T. parvulum* kende ik als leuke struikjes met frisgroene blaadjes, toen mijn reisgenoten mij de eerste plantjes aanwezen zag ik slechts stenen. Dichterbij gekomen bleken twee of drie kleine blaadjes die uit de grond kwamen de plant te zijn die zij bedoelden. Onvoorstelbaar dat water en mest, zaken waar onze eigen planten meestal geen gebrek aan hebben, zo'n verschil kunnen maken. Soms groeiden ze niet eens in de grond maar in polletjes mos op rotsen waar de omstandigheden waarschijnlijk nog ongunstiger zijn. Na jarenlang met de illusie te hebben rondgelopen dat mijn planten er redelijk 'natuurlijk' uitzagen weet ik nu beter, maar toch, het oog wil ook wat en twee of drie blaadjes die net boven de grond uitkomen zijn niet bepaald oogverblindend. Zolang de plantjes er compact en fris uitzien en de bloei rijk is ben ik tevreden en dat daagt uit tot het zaaien van andere, soms nieuwe, soorten wat weer leidt tot nieuwe verrassingen en ervaringen.

Op het zaaien van talinums en aanverwante geslachten hoop ik later nog eens terug te komen, de ervaringen hiermee lopen sterk uiteen. Ik heb talinums zelf altijd in het najaar of in het vroege voorjaar uitgezaaid om zo de zaden aan koude bloot te stellen, andere liefhebbers hebben echter goede ervaringen met uitzaai in het heetst van de zomer. Er valt dus nog veel uit te proberen.

Soorten

Om u een idee te geven van de omvang en veelzijdigheid van deze interessante plantengroep volgt hier een lijstje met

soorten die in cultuur zijn of waarvan zaden worden aangeboden.

- T. angustissimum; knol, dunne stengels, gele bloem
T. appalachianum; stammetje, kleine rose bloem
T. arnotii; knol, grote gele bloem
T. aurantiacum; knol, grote oranje bloem
T. brachypodium; wortelstok, kruipend, purper bloem
T. brevicaule; blauwberijpt blad, purper bloem
T. brevifolium; wortelstok, liggend, roze bloem
T. caffrum; knol, grote helder-gele bloem
T. calycinum; caudex, grote purper bloem
T. confertiflorum; stammetje, kleine roze-witte bloem
T. crispatum; knol, grote gele bloem, gegolfd blad
T. diffusum; knol, struikje, witte bloem
T. eyerdamii knol, struikje, roze bloem
T. greenmanii; fijne rozet, kleine gele bloem
T. guadalupense; rozet, blauw blad, grote roze bloem
T. humile; knol, rozet, gele bloem
T. longipes; tere stammetjes, wit-roze bloem
T. marginatum; knol, rozet, kleine gele bloem
T. multiflorum; kleine ronde knol, gele bloem
T. napiforme; knol, grote rozet, witte bloem
T. palmeri; knol, rozet, grote witte bloem
T. paniculatum; knol, struikje, kleine roze bloem
T. parvulum; ronde knolletjes, rozetje, gele bloem

- T. parviflorum; stammetje, rozetten, witte bloem
T. polygaloides; knol, dunne stengels, grote bloem
T. portulacifolium; lange knol, struikje, roze bloem
T. punae; kleine knol, rozet, gele bloem
T. pulchellum; wortelstok, liggend, grote roze bloem
T. sediforme; kleine rozetjes, liggend, grote witte bloem.
T. spathulatum; knol, struikje, kleine pastelgele bloem
T. spinescens; caudex, rozetten, grote roze bloem
T. tenuissimum; knol, grote gele bloem
T. teretifolium; dikke voet, rozet, grote roze bloem
T. triangulare; knol, struikje, roze bloem
T. validulum; knol, struikje, wit-roze bloem
T. whitei; knol, dunne stengels, grote oranje bloem

Ik hoop u met dit artikel de veelzijdigheid van de planten uit het geslacht *Talinum* te hebben aangetoond en dat ik uw interesse in deze veelal ondergewaardeerde groep planten heb kunnen wekken.

Dijkgraafaan 64, 3421 XG Oudewater

Literatuur

- Jacobsen, H. (1959) - A Handbook of Succulent Plants Vol. II.
Geraadpleegde Catalogi / Zaadlijsten:
Bercht, L. (NL)
Donkelaar, Fam. van (NL)
Mesa Garden (USA)
South West Seeds (UK)
Young, Roy (UK)

PYRRHOCACTUS STRAUSIANUS VAR. SANJUANENSIS COMB. NOV.

J.Lambert

De Llanos de Chita is een hoogvlakte aan de voet van het Andesgebergte, in het noordwesten van de Argentijnse provincie San Juan. Bij een eerste doortocht aldaar, in november 1983, had ik er een *Pyrrhocactus* aangetroffen, die te zamen met Pterocactussen groeide, doch veel zeldzamer bleek; hoe ik ook zocht, het bleef bij het enige, gefotografeerde exemplaar. In zo'n geval wordt de plant natuurlijk niet uitgegraven, doch rustig op haar plaats gelaten... Anderzijds bleek de plant uitgebloeid te zijn, zodat ik ook de soort niet met zekerheid kon bepalen; aan de hand van hoe de plant er uit zag en gezien de vindplaats, werd echter geopteerd voor *Pyrrhocactus cf. sanjuanensis*.

Spegazzini schrijft inderdaad dat het om een "zeer zeldzame" soort uit het droge gebergte van de provincie San Juan gaat. Sindsdien had ik me echter voorgenomen, bij gelegenheid nog eens de streek te doorzoeken, om te zien of er toch ergens geen ietwat beter gevulde populatie te

vinden viel. Het duurde tien jaar, doch op 1 december 1993 was het zover en bevond ik me terug op de Llanos de Chita. Ditmaal stopte ik echter meer noordwaarts, waar de plantengroei nog iets hoger blijft dan verder in het zuiden. Pterocactussen zijn hier nog niet te bespeuren, doch tussen de Larrea-struiken treft men wel *Echinopsis leucantha* en *Tephrocactus aoracanthus* aan. En met een beetje geluk stuit men dan ook op de Pyrrhocactussen: gemakkelijk te ontwaren zijn ze niet, daar ze onder struiken verscholen gaan en soms midden in de voet van deze laatste groeien, verborgen tussen de verstrengelde twijgen.

Zo zeldzaam bleken ze hier ook niet, zodat ik er een koppel exemplaren van meenam, en deze met succes in de kas kon aanpassen. In de zomer van 1994 hebben ze reeds gebloeid. Anderzijds kwam op een der planten een onrijpe vrucht tot narijping. Zodoende kon er ook reeds gezaaid worden, en kwamen een aantal zaailingen tot ontwikkeling.

Zicht op Llanos de Chita
Foto's van de schrijver

Uiteraard maakte dit alles een grondige studie van de soort mogelijk, en luidt de volledige beschrijving als volgt: Planten hoger dan breed, hoogte 12 cm, diameter 8 cm (oudere planten kunnen tot 20 cm hoog worden); de epidermis is donkergroen tot grijsgroen, het wortelstelsel is gespreid; de schedel is weinig of niet ingedrukt, en bedekt met wol en jonge doornen; ribben 13, recht, hoog en spits, ingedeeld in konische, ietwat zijdelings samengedrukte en ineenvloeiende knobbels (sterker onderaan de plant); areolen langwerpige elliptisch, 8-9 x 4-5 mm, eerst geelachtig wit, daarna snel overgaand naar grijsachtig. De bedoorning is sterk en afstaand; randoornen 7-11, iets afgeplat, wit met bruinachtige punt; middendoornen 5-6(-8), tot 20-25 mm lang, met ronde doorsnede, recht tot lichtjes naar boven gekromd, en met bolvormig verdikte voet, zwartachtig rood in het jongstadium, daarna grijsachtig (berijpt) rood met meer donker uiteinde.

Bloemen in de nabijheid van de schedel, trechtervormig, hoog 40 mm, diameter 45 mm. Bloembuis met lichtbruin stekelpuntje, rijkelijk bezet met witte wol en een drietal borstelharen van dezelfde kleur met bruine tip. In het bovenste gedeelte van de bloembuis worden de schubben langer en bruinachtig, om geleidelijk over te gaan naar de buitenste bloembladeren. De borstelharen verlengen eveneens, tot 10 mm. Buitenste bloembladeren lancetvormig, geel met brede bruine middenstreep; overgangsbloembladeren lancetvormig met een stekelpuntje, geel doorspekt met rood, en met een wijnrode middenstreep; binnenste bloembladeren eveneens lancetvormig met een stekelpuntje, geel met meer groenachtige basis en licht oranje getint uiteinde. Meeldraden lichtgeel; helmknoppen roomkleurig; stijl geelachtig wit; stempel van zelfde kleur, met 10 lobben.

Pyrrhocactus strausianus var. *sanjuanensis* op de vindplaats

Vrucht van ongeveer 15 mm, donkergroen, met witte wolplukjes aan de schubben. Zaden kommavormig, 1,8 x 1,2 mm; testamat en ruig, zwart doch meestal overdekt met een bruinachtig vlies; diep verzonken, zijdelings gelegen hilum.

Voor wie enigszins vertrouwd is met *Pyrrhocactus* zal onmiddellijk getroffen zijn door de zeer nauwe verwantschap met *P. strausianus*. Reeds in 1925 (en niet in 1923, zoals foutief aangegeven door Ritter!) stelde Spegazzini zich de vraag of *P. sanjuanensis* soms geen variëteit van *P. strausianus* zou zijn. Als verschillen tussen de twee taxa haalde hij enerzijds de fijnere doornen aan (verwijzing naar de iets afgeplatte randoornen?), en anderzijds de grotere afmetingen van de bloem. Dit laatste blijkt echter onjuist: daar waar zowel Schumann als Spegazzini resp. een

Pyrrhocactus strausianus
var. sanjuanensis, bloeiend
exemplaar in de kas

hoogte van 15 tot 28 mm opgeven, hebben wij in talrijke populaties van *P. strausianus* uit de provincies Mendoza en La Pampa steeds bloemen waargenomen van 35 tot 45 mm hoog, d.w.z. volledig vergelijkbaar met deze van *P. sanjuanensis*.

Afgezien van minieme kleurvariaties schuilt het verschil dus uitsluitend in de bedoorning: de iets afgeplatte middendoornen, en de talrijkere middendoornen, met bolvormig verdikte voet. (Bij *P. strausianus* zijn ze ook wel verdikt, doch niet bolvormig...)

Dergelijke geringe verschillen rechtvaardigen mijns inziens dan ook niet de plaats

van aparte soort, doch hoogstens die van variëteit.

Derhalve voer ik de volgende combinatie door: *Pyrrhocactus strausianus* var. *sanjuanensis* (Speg.) Lambert comb. nov. (Basioniem: *Echinocactus sanjuanensis* Speg., Cact. Plat. Tent., 1905, p. 501).

Passendalestraat 84, B-8980 Passendale.

Literatuur:

- Schumann, K. 1903: *Echinocactus strausianus*, Gesamtbeschr., Nachtraege, p. 90.
Spegazzini, C. 1905: *Echinocactus sanjuanensis*, Cact. Plat. Tent., p. 501.
Spegazzini, G. 1925: Nuevas Notas Cactologicas, Ann. Soc. Cient. Argentina, XCIX, p. 128.

Pyrrhocactus strausianus
var. sanjuanensis, boven-
aanzicht van de bloem

LEZERS BEDANKT!

Bert Jonkers

Hierbij wil ik alle lezers bedanken die mij de Gouden Pen 1993 gunden voor het artikel "Marokko, een succulentenland om de hoek" (Succulenta 72: 55-67, 1993).

Uiteraard verdient de redactie een deel van de lof, voor de opmaak en het plaatsen van de vele foto's.

De geldprijs heb ik geschonken aan het Conservation Fund van de British Cactus and Succulent Society, waarmee een belangrijk werk op het gebied van bescherming van succulenten in hun natuurlijk milieu wordt gefinancierd. Zo is een project gesponsord waarmee in 1993 ruim tweehonderd, uit origineel materiaal opgekweekte, exemplaren van de in de natuur vrijwel verdwenen *Gasteria baylissiana* op de groeiplaats zijn uitgeplant (zie Cact. Succ.J.Gr.Brit. 9: 99-101, 1991; 12: 73-74, 1994). Ook wordt de al eens uitgestorven gewaande mesem *Saphesia flaccida* nu geholpen met het verwijderen van geïntroduceerde planten (o.a. Australische acacia's), die de best bekende groeiplaats dreigen te overwoekeren

(Cact.Succ.J.Gr.Brit. 12: 98-103, 1994).

Recentelijk is er geld vrijgemaakt om *Turbincarpus ysabelae* te beschermen. Men mag cynisch zijn over de overlevingskansen van dergelijke met uitsterven bedreigde soorten, echter wanneer we helemaal niets doen zijn dergelijke planten zéker snel van de aardbodem verdwenen. Voor wie ook een donatie wil doen (in Engelse ponden, bijvoorbeeld met een Eurocheque) volgt hier het adres van de penningmeester D.J.Kirkbright, 71 Lakes Lane, Newport Pagnell, Bucks. MK16 8HT, UK.

Graag maak ik hier ook van de gelegenheid gebruik voor een aanvulling en een

rectificatie. De in mijn winnende artikel genoemde narcis, lijkend op *Narcissus papyraceus* (de "Paper White"), blijkt de endemische *N. broussonetti* te zijn. In tegenstelling tot eerstgenoemde, die een enorm verspreidingsgebied heeft van Marokko tot Griekenland, komt *N. broussonetti* alleen voor in het Atlantische kustgebied van Marokko, tussen Safi en het westelijke einde van de Anti-Atlas. Hiermee heeft deze narcis een vrijwel zelfde groeigebied als *Caralluma burchardii* var. *maura* (de variëteit van het Afrikaanse continent).

In mijn andere genomineerde stuk "De bestuivers van sukkulenten" (Succulenta 72: 168-275, 1993) is de foto van de Paarse honingvogel (p.274) op de kop afgedrukt, zoals men kan afleiden uit de lichtval en stand van takken en bladeren. Het vogeltje haalt dus inderdaad geweldige toeren uit om aan zijn kostje te komen!

Paarse honingvogel (*Nectarinia asiatica*) op *Callistemon*

NIEUWE COMBINATIES IN HET GESLACHT SCLEROCACTUS

Fritz Hochstätter

SCLEROCACTUS PARVIFLORUS Clover & Jotter SSP. HAVASUPAIEN- SIS (Clover) Hochstätter comb. nov.

(de Havasupai Clover's cactus)

Basioniem: *Sclerocactus havasupaiensis*

Clover, Am. J. Bot. 29:172, 1 1942

Synoniemen:

Sclerocactus havasupaiensis var. *roseus*

Clover, Am. J. Bot. 29:173, 3 1942

Echinocactus parviflorus var. *havasupaiensis* (Clover) L.Benson, Cacti of Arizona ed. 2, 104 1950

Type: "... (fig.1) was collected by Belknap jr, April 26, 1941, on top of the Supai Formation in Havasupai Canyon, Arizona ...". Clover 6404, Mich.; foto Pom 286506. Isotype: Mich. (zonder nummer), US 2346047, 2346049, Pom 275262, 311353

Type: specimen typicum legit Clover & Belknap jr (Clover 6403) in Havasupai Canyon, Arizona; isotype: US 2346044, 2346045, Pom 275269.

Op 15 augustus 1992 is door mij onder nummer fh 52.2 materiaal gedeponereerd in het herbarium van het Instituut für Allgemeine Botanik und Botanischer Garten van de universiteit van Hamburg.

Sleutel tot *Sclerocactus parviflorus* en *S. polyancistrus*:

S. parviflorus ssp. *parviflorus*: van de middendorens 1-3 gehaakt en vaak nog twee afgevlakt, bloem rose, groen, geel
S. parviflorus ssp. *havasupaiensis*: van de middendorens 3-5 gehaakt, bloem purper tot wit.

S. polyancistrus: van de middendorens 3-5 gehaakt en meestal nog 3 papierachtig afgevlakt, bloem purper.

Sclerocactus parviflorus ssp. *havasupaiensis*; Havasupai canyon Arizona
Foto's van de schrijver, tenzij anders aangegeven

Ter vergelijking:
Sclerocactus polyacanthus,
Esmeralda Co. Nevada.

Beschrijving van *S. parviflorus* ssp. *havasupaiensis*:

Lichaam enkelvoudig, gestrekt bolvormig, 5-15 (30) cm hoog, 3-7 (11) cm diameter, epidermis groen, vezelwortels 20-30 cm lang, dicht onder de oppervlakte vertakkend; ribben 10-14, verdeeld in knobbels, spiraalvormig; areolen in het midden van de knobbels, in nieuwgroei met witte tot grijze wol, rond tot elliptisch, 6 mm lang, 4 mm breed, op volwassen planten kunnen de areolen niet meer onderscheiden; middendorens 4-8, karakteristiek 3-5 gehaakt, 30-60 mm lang, rood, 2-4 flexibel, recht, naar boven of zijwaarts gericht, 30-50 mm lang, roodachtig, bruinachtig, goudkleurig, in nieuwgroei goudkleurig; randdorens 4-8, 15-25 mm lang, goudkleurig, soms met bruine punt. Jonge planten zijn niet van jonge *Sclerocactus polyacanthus*-planten te onderscheiden.

Bloem breed klokvormig, verschijnend rond de schedel, 10 tot 30 per bloeiseizoen, 30-55 mm lang, 30 mm diameter, purper tot wit; buitenste bloembladeren afgerond, purper met witte rand, groenachtig, binnenste bloembladeren lancetvormig, gefransd, purper met witte of gele middenstreep, basis groen, 20-30 mm lang, 15 mm breed; stijl geel tot wit, 10-12 mm lang; stempellobben 5-8, geel tot wit, 2 mm lang;

helmdraden geel, wit, groen, 5 mm lang; helmknoppen geel, 1 mm lang.

Vruchten ovaal, 15 mm lang, 5 mm breed, groen, bij rijpheid geel tot lichtbruin, onregelmatig openscheurend.

Zaad geknobbeld, zwart tot roodbruin, 1,5-3 mm lang, 1,5 mm breed, hilum lateraal, ovaal, zeer samengedrukt.

Bloeitijd mei, vruchten rijpen in 4-5 weken, met in de natuur 10-50 zaden per vrucht. De zaden blijven verscheidene jaren kiemkrachtig.

Voorkomen: voor zover bekend alleen in de Havasupai Canyon, Arizona, in rotsig zandsteenterrein onder sagebrush-struiken in roodachtig zand op 1700 m hoogte. Begeleidende succulente flora *Agave utahensis* var. *kaibabensis*, *Yucca* sp. en *Opuntia* sp.

Clover, die de planten voor het eerst in 1940 ontdekte, bericht van overeenkomsten met *Sclerocactus parviflorus*, maar duidt ook op vele verschillen. Op dezelfde groeiplaats vond Shaffer in 1941 planten waarvan de zijwaarts gerichte randdorens meestal langer waren dan de naar onder gerichte dorens. In 1942 volgde de nieuwbeschrijving als *Sclerocactus havasupaiensis* te zamen met een var. *roseus*; als type werd een plant genomen verzameld door

Belknap in 1941. In 1950 volgde de ombenoeming door L. Benson tot *Echinocactus parviflorus* var. *havasupaiensis* respectievelijk *E. parviflorus* var. *roseus*; evenwel later kwam hij tot een andere opvatting en plaatste beide synoniem aan *Sclerocactus parviflorus*. Wel merkte hij op dat het weinig beschikbare materiaal onvoldoende inzicht gaf over de juiste rangorde.

Ruim vijftig jaar na de ontdekking van de eerste planten is het mij na verschillende vergeefse pogingen in 1992 gelukt dit taxon in het Havasupai-gebied in de Grand Canyon terug te vinden.

Het taxon vormt de overgang tussen *S. parviflorus* en *S. polyancistrus*. Jonge planten van *S. parviflorus* ssp. *havasupaiensis* vertonen gelijkenissen met jonge planten van *S. polyancistrus*, vooral in de vorm en schikking van de rand- en middendorens.

De planten staan ver uit elkaar onder sagebrush-struiken. De groeiplaats is van alle kanten door bergen omgeven, waardoor het niet waarschijnlijk lijkt dat het taxon nog een verdere verspreiding heeft gevonden. De populatie is niet groot en verdient bescherming, alhoewel uitroeiing door verzamelaars gezien de bereikbaarheid nauwelijks waarschijnlijk is.

**SCLEROCACTUS WHIPPLEI (Engelmann & Bigelow) Britton & Rose
SSP. BUSEKII (Heil & Porter)
Hochstätter nom. prov. (Busek's cactus)**

Basioniem:

Sclerocactus pubispinus var. *sileri* L.
Benson, *Cacti of Arizona*, ed. 3, 23, 179 (1969)

Synoniem:

Sclerocactus sileri (L. Benson) Heil & Porter, *Haseltonia* 2, p. 20-46 (1994)

Sleutel tot de subspecies van *S. whipplei*:

ssp. *whipplei*: bloem geel, beige tot purper, 4 middendorens, waarvan 1 papierachtig
ssp. *busekii*: bloem wit, 5 middendorens waarvan 2 papierachtig

Beschrijving van *S. whipplei* ssp. *busekii*:

Lichaam enkelvoudig, bolvormig tot gestrekt bolvormig, 4-8 cm hoog, 3-5 cm diameter, groen tot grijsgroen, wortelsysteem vezelachtig, dicht onder de oppervlakte vertakkend; ribben 12-14, niet altijd even duidelijk, knobbels 6-14 mm lang en breed; areolen rond tot ovaal, wit tot grijs, nauwelijks bewold, 3-4 mm lang en breed, 12 mm van elkaar verwijderd, in het midden van de knobbels; middendorens 5, bruin, beige, naar boven of opzij gericht, gebogen, 1-2 gehaakt, 15-35 mm lang, aan de basis tot 1 mm dik, 2 middendorens papierachtig, wit tot geelbruin, aan de punt bruin, spits toelopend, 20-40 mm lang, aan de basis tot 2 mm breed; zijdorens 8-12, wit tot grijs, onregelmatig ingeplant, 5-15 mm lang, aan de basis 0,5-1 mm dik; in de nieuwgroei zijn de dorens cremekleurig tot roodachtig.

Bloem buisvormig, 20-30 mm lang en breed, wit lichtgeel, 5 tot 10 per plant aan de rand van de schedel, in het bovenste deel van het areool, knoppen groen tot bruinachtig; buitenste bloembladeren met bruine en gele strepen, afgerond of enigszins lancetvormig, 12-18 mm lang, 6-8 mm breed, mucronaat; binnenste bloembladeren wit tot lichtgeel, bruinachtig, lancetvormig tot afgerond, 16-25 mm lang, 6-7 mm breed; stijl gelig tot groen, 12-22 mm lang, 1 mm dik; stempellobben 6, gelig tot groen, 1-2 mm lang; helmraden wit tot groenig 6-10 mm lang, helmknoppen geel, 1 mm lang; vruchtbeginsel tijdens de bloei 3-8 mm lang.

Vrucht bolvormig tot ovaal, groen, bij rijpheid geelbruin tot roodachtig, 10-25 mm lang en breed, onregelmatig openend of verdroegend.

Zaden hard, knobbelig, zwart tot lichtbruin, 2-3 mm lang en breed.

Bloeitijd mei, vruchten rijpen in 4-6 weken, 10-30 zaden per vrucht, zaden blijven enkele jaren kiemkrachtig.

Voorkomen: tot op heden alleen in de House Rock vallei, Navajoa woestijn, Coconino County, Arizona in glooiend, rotsachtig, zanderig terrein tussen gramma gras en sagebrush onder pijnbomen en juniperbesstruiken op 1650 m hoogte.

Begeleidende succulente flora *Pediocactus paradinei*, *Echinocereus engelmannii* var. *variegatus*, *Escobaria vivipara* var. *kaibabensis*, *Yucca spec.* en *Opuntia ssp.* De door mij gevonden populatie draagt mijn veldnummer fh 52.1.

Waarschijnlijk werden de eerste planten van dit taxon door Siler in 1880 ontdekt in de noordelijke helft van de Navajoa woestijn in de staat Arizona. Het aanwezige herbariummateriaal, volgens opgave uit zuidelijk Utah, bestaat uit dichtbedoornde planten met witte papierachtige doornen; dergelijke planten zijn in zuidelijk Utah niet teruggevonden.

In de jaren zestig vonden Kirkpatrick en de Oostenrijker Busek in de House Rock vallei planten, die tot deze subspecies behoren. Ook Woodruff en Earle in de jaren zeventig en anderen in de jaren erna ontdekten populaties van dit taxon in de genoemde vallei.

Kirkpatrick bericht over een *Pediocactus spinosior* als volgt: "in some individuals of *Pediocactus spinosior* the very young stems up to 2.5 cm or so high have one type of spine, the intermediate ones up to 5 cm or more high have another, and the older stems have a third type, as described

Sclerocactus whipplei ssp. *busekii* fh 52.1, House Rock Valley Coconino Co. Arizona op 1650 m.

for the species". In een latere publicatie schrijft Busek over planten op de groeiplaats met tot 4 bovenste papierachtige dorens, waardoor ze dichter bedoornd lijken te zijn dan planten van andere groeiplaatsen met 1 papierachtige doren. Met vraagteken brengt hij de planten onder bij *Sclerocactus spinosior* var. *sileri*. Woodruff en Earle brengen de planten onder bij *S. spinosior*. Heil & Porter verheffen het taxon tot een nieuwe soort en ikzelf (1993) zag er een vorm van *S. parviflorus* in (het materiaal dat ik in 1989 vond in Clark County, Nevada behoort volgens mij nog steeds tot *S. parviflorus*). Nader onderzoek van het materiaal, zowel op de groeiplaats als de uit zaad gekweekte planten, leerde dat het hier een overgang betreft tussen *Sclerocactus spinosior* en *S. whipplei*. De bloemen gaan, in tegenstelling tot andere *Sclerocactus*-soorten, pas

Sclerocactus whipplei ssp. *busekii*.
Foto genomen op 3 mei 1976 in House Rock Valley,
Arizona door Jozef Busek.

later op de dag open; dit is typisch voor *S. whipplei*. Ook de bedoorning en het bloeien op al jeugdige leeftijd duidt op de nadere verwantschap met *S. whipplei*. De vrucht en het openen van de vrucht is niet afwijkend van andere *Sclerocactus*-soorten. De planten zijn vernoemd naar Josef Busek, die met zijn veldonderzoek in de jaren zeventig enorm heeft bijgedragen aan de kennis van *Sclerocactus*, *Pediocactus*, *Navajoa* en *Toumeyia*.

Ten oosten van de groeiplaats van *S. whipplei* ssp. *busekii* ligt de Marble Canyon, waar in de omgeving van de Colorado rivier een populatie van *S. parviflorus* is gevonden (slechts op een hoogte van 950

m, daarmee voor *S. parviflorus* de laagste hoogte). Niet ver daarvandaan groeit *Pediocactus bradyi*. Ten noorden en westen van de groeiplaats, gescheiden door Vermillion Cliffs, Paria rivier, Paria plateau en Kaibab plateau, vindt men meer populaties van *S. parviflorus* en ook *Pediocactus sileri*. Ten zuidoosten van de groeiplaats vindt men verschillende populaties van *S. whipplei*.

S. whipplei ssp. *busekii* is op de groeiplaats slechts met moeite te ontdekken; de populatie is ook niet zo groot. Het gevaar van uitroeijing is dan ook groot.

Ter vergelijking *Sclerocactus whipplei* ssp. *whipplei* fh 38, gevonden op 6 mei 1994 in Navajo Co Arizona op 1600 m.

**SCLEROCACTUS SPINOSIOR SSP.
BLANEI (Welsh & Thorne)
Hochstätter comb. nov. (Blaine's
cactus)**

Basioniem:

Sclerocactus blainei Welsh & Thorne,
Great Basin Naturalist 45(3):553, 1985

Synoniemen:

Sclerocactus schleseri Heil & Welsh, Great
Basin Naturalist 46(4):677, 1986

Sclerocactus spinosior var. *schleseri* (Heil
& Welsh) May, Cact. Succ. J. USA 60:35,
1988

Sclerocactus spinosior var. *schleseri* (Heil
& Welsh) Hochstätter, Succulenta p. 247,
1992

Sclerocactus blainei Heil & Porter, Hasel-
tonia 2:20, 1994

Type: Welsh 20580 (BRY) verzameld op
23 mei 1981 1,6 km ten noordoosten van
Currant, Nye County, Nevada op een
hoogte van 1617 m.

Voor de beschrijving van deze subspecies
wordt verwezen naar de beschrijving van
S. blainei in Succulenta 1992.

De oorspronkelijke naam *Sclerocactus
schleseri* is in 1986 door Heil en Welsh
gegeven aan planten die Schleser in 1981

ontdekte. Welsh en Thorne hadden echter
zelf al in 1980 bij Currant materiaal verza-
meld dat zij op soortrang waardeerden en
in 1985 als *S. blainei* beschreven. In feite
zijn dit dubbele beschrijvingen van vrijwel
hetzelfde materiaal. De herbeschrijving van
Heil en Porter in 1994 van deze planten
kan niet erkend worden, daar *S. blainei*
geldig is beschreven door Welsh en
Thorne.

Nader onderzoek leert dat *S. blainei* en de
hier genoemde synoniemen niet de status
van soort toekomt in vergelijking met
andere *Sclerocactus*soorten. De overeen-
komsten met *S. spinosior* zijn dermate dat
een indeling als subspecies van *S. spinosior*
gerechtvaardigd is. De verschillen in
bloemgrootte, aantal en lengte van de
dorens, die Heil en Porter opvoeren als
basis voor hun afscheiding op soortniveau,
zijn hiertoe onvoldoende.

Aan de andere kant is een nauwe verwant-
schap met *S. nyensis* duidelijk herkenbaar.
De naam *blainei* verwijst naar de voornaam
van de echtgenote van Welsh, de eerste die
deze planten ontdekte.

Sclerocactus spinosior ssp. *blainei* komt
alleen in de staat Nevada voor, in Nye
County en Lincoln County. Het door Heil

Sclerocactus spinosior ssp.
blainei op de typestand-
plaats Nye Co. Nevada op
1600 m.

Sclerocactus spinosior ssp. *blainei* op de typestandplaats Nye Co. Nevada op 1600 m.

en Porter afgebeelde materiaal komt overeen met mijn veldnummers fh 102, 104, 104.5 en 106. Het materiaal dat Busek bij Lund, Iron County, Utah vond en dat overeenkomt met mijn nummer fh 69.8 behoort tot *S. spinosior* ssp. *spinosior*.

Voor hun inbreng en hulp dank ik de heren Bercht, Busek, Haslinger, Metzinger en Bertz.

Postfach 510201 D-68242 Mannheim.

Vertaling: Ludwig Bercht

Literatuur:

- Benson, L. (1950), *The Cacti of Arizona*, 2nd Ed., University of Arizona Press, Tucson, Arizona, USA
- Benson, L. (1966), A revision of *Sclerocactus*, *Cact. Succ. J. USA* 38:50 en 100
- Benson, L. (1974), New taxa and nomenclatural changes in the Cactaceae, *Cact. Succ. J. USA* 46:79
- Benson, L. (1982), *The Cacti of the US and Canada*, Stanford University Press, Stanford, Californië, USA
- Busek, J. (1983), *Sclerocactus pubispinus* und *Sclerocactus spinosior*, *Kakt. and. Sukk.* 34(2), 34
- Clover, E. en Jotter (1941), *Cacti of the canyon of the Colorado River and tributaries*, *Bull. Torrey Bot. Club* 68: 409
- Clover, E. (1942), A new species and variety of *Sclerocactus* from Arizona, *Amer. J. Bot.* 29: 172
- Heil, K. en Porter, J. (1994), *Sclerocactus* (Cactaceae): A Revision, *Haseltonia* 2, 20
- Hochstätter, F. (1992), Revisie *Sclerocactus*, *Succulenta* (6)247 en *Succulenta* 1993, (1)19, (2)82, (3)137 en (4)187
- Hochstätter, F. (1993), *The genus Sclerocactus - Revised*, Wiesbadener Graphische Betriebe GmbH, Wiesbaden, Duitsland.

EEN BRIEF

Alfred Lau

Beste vrienden,

De gevaarlijkste weg die ik ooit bereisd heb, leidt naar de Sierra Obscura in Chihuahua. Het lijkt of hij elk jaar meer vervallen raakt. Maar één of twee houttransport-trucks, aangepast aan de situatie, durven per jaar deze tocht te maken. Elke keer dat wij de reis aandurven, bidden we en vertrouwen erop dat er zich geen calamiteiten zullen voordoen. Het is echter een van de interessantere delen van Mexico, zo al niet van de hele wereld. Hier ontdekte ik in 1972 de bekende *Tacitus bellus* die nu onder *Graptopetalum* wordt gerekend.

Echinocereus rigidissimus var. *rubrispinus* is ook zo'n fantastische vondst. Van de wanden van rotskliffen hangen tot 2 m lange slangachtige stengels van *Echinocereus cucumis* naar beneden.

Toen we een paar jaar geleden perziken aan het plukken waren in een verlaten boomgaard, vonden de jongens een zeer interessante *Echinocereus scheerii* met abrikoos-kleurige bloemen, die in de schaduw van eiken groeide. We verzamelde stekken van verschillende klonen, die later aanzienlijke verschillen bleken te vertonen. Ik beschreef de plant als *E.scheerii* var. *obscuriensis* en tot mijn verrassing produceerde een plant purperkleurige bloemen die helemaal niet op *scheerii*'s leken. Omdat we vaak vanuit Tesopaco de Sierra Obscura aandoen om zaden te verzamelen in de regentijd, wilde ik de planten ook eens in de bloeitijd bezoeken. Deze wens werd bewaarheid toen Dr. Peter Remensberger, een bioloog uit Winterthur in Zwitserland, mij en de jongens Alberto en Elias van 20 en 18 jaar oud vergezelde om dit vraagstuk voor eens en voor altijd

op te lossen. In de laatste week van mei was het land erg stoffig door het afbranden van de landerijen. Hoewel minder gevaarlijk om te rijden, raakten we op een cruciaal steil stuk toch weer vast. Angstige momenten moesten we doormaken terwijl de jongens rotsblokken achter de wielen gooiden om wegglijden te voorkomen. Met een paar centimeter die ons van de afgrond scheidden, lukte het ons eindelijk om door te rijden.

De volgende dag zagen we tot onze teleurstelling dat grote delen van het land waren afgebrand, precies die plaatsen waar *Tacitus bellus* en *Echinocereus rigidissimus* var. *rubrispinus* groeiden. We waren te vroeg voor de eerste en te laat voor de laatste om foto's van bloeiende exemplaren te nemen. Gelukkig kwamen we, waarschijnlijk door het afbranden, deze keer geen ratelsslangen tegen zoals de vorige keren. Gelukkig waren de *scheerii*-planten allen in bloei en we ontdekten veel verschillende kleuren en bloemvormen. Jammer genoeg konden we geen purperkleurige bloeiende plant meer ontdekken. Na zo'n verwoesting van de groeiplaats is het waarschijnlijk onmogelijk om ooit nog zulke planten te vinden. We bezochten ook nog de Sierra Huichol en de Sierra Cora om foto's van *E.scheerii* te nemen die erg lijken op *E.polyacanthus*. Het is eigenlijk erg moeilijk om de grens tussen deze twee taxa aan te geven. Het was weer prachtig om de groeiplaats van een nog onbeschreven *Pinguicula* te bezoeken, die ik nooit echt heb kunnen kweken. Deze keer verzamelden we enige zaden die hopelijk zullen kiemen. De meeste Mexicaanse *Pinguicula*'s hebben een rustperiode waarin je het

Een actinomorfe vorm van *Matucana intertexta*. Foto van de schrijver

materiaal kunt overplanten. Deze speciale plant met opvallende bloemen groeit het hele jaar door in een nat gebied en neemt geen rust. Verder kan de turfachtige grond thuis niet nageemaakt worden. Er zijn ook planten uit andere families te vinden zoals een *Nolina* met hangende bloeiaren die zich vastklampt aan steile rotsen, een witbloeiende *Maurandia*, een kleine gele Scrophulariaceae die wanden bedekt waar water uit lekt, een witbloeiende netel etc.. Tijdens ons verblijf in de Sierra Cora zagen we een *Laelia majalis* met de grootste bloemen die we ooit bij deze soort waarnamen, en verder ook *Lemnoglossum nebulosum*, *Epidendrum nemorale* en een rozebloeiende *Homalopetalum* die ons voor raadsels stelde omdat hij in granietrotsen groeit. Ook zagen we hier een erg mooie grote *Tillandsia* met opgeblazen bloeiaren. Verder verzamelden we boven het huis van Nahum de mixteeks-indiaanse jongen, twee andere *Tillandsia*-soorten. Zijn kleinere

broer Omar wist een verborgen muur in de bergen op 2500 meter hoogte. Van de vele honderden planten waren er maar twee in bloei, maar nu weten we tenminste dat de ontdekking van Nahum van een paar jaar geleden, groene bloemen heeft, die tevoorschijn komen uit donkerrode bracteeën. Dr. Benito Lopez met zijn vrouw Ute (een nichtje van ons) had ook een groeiplaats ontdekt die hij ons wees. Hij geeft nu les in de tweetalige school en helpt thuis arme kinderen zoals wij dat ook ons leven lang hebben gedaan. Hij werkt samen met zijn neef Adolfo, ook een van onze jongens, die nu burgemeester is van Santiago Nuyoo in Oaxaca. Het is overigens schrikbarend om te zien dat de eens zo weelderige bergen compleet kaalgebrand zijn om hooguit een enkele oogst aan mais op te leveren. Daarna komen de regens om alle grond van de steile hellingen weg te spoelen. Ik zie het drama zich voor mijn ogen afspeelen; de laatste Mexicaanse bomen worden

in korte tijd geveld.

Ik kan jammer genoeg het gebied in de Lacandon jungle in Chiapas niet betreden omdat het bezet is door de zapatistas. Hier vonden we zeldzame orchideeën zoals *Trichopilla gullotiana* waarvan we kortgeleden kiemkrachtig zaad hebben aangeboden. Elias was er wel om zijn familie te bezoeken rond de paasdagen, maar de situatie is erg labiel. Zijn dorp is bezet door de rebellen en voor mij als buitenlander is er niet door te komen. Wat zouden we hier graag rondreizen in deze afgelegen streek. Over een paar dagen ga ik met de heer Fitzmaurice op reis om een opmerkelijke *Mammillaria* uit de stylothelae te onderzoeken. Charles Glass gaat misschien met me mee naar de vele *Mammillaria laui*-vormen in Tamaulipas.

De groep indiaanse jongens bij ons is geslonken tot 12, omdat we ze terug moesten sturen naar hun stamhutten. We hopen dat ze terugkomen als de tijden weer beter worden. De twaalf zijn erg belangrijk voor ons. Rolando de Zapoteco-indiaan, die nu de zegsman van de groep is, studeert aan de universiteit. Hij spreekt vier talen en studeert landbouwkunde en heeft geleerd om orchideeën-bloemen te bestuiven, zodat we veel kiemkrachtig zaad van zeldzame orchideeën beschikbaar hebben. Mario studeert medicijnen, Anastasio studeert voor tandarts, Gilberto is op een hogere technische school en de anderen ronden hun middelbare school af. Ze zijn vrijwel allemaal volwassen. Virgilio's broer Moises is nu mijn rechterhand bij het vermeerderen van cactussen die we mogen verkopen. Hij is een superstudent, die veel verantwoordelijkheden aankan.

Soms voel ik me beschaamd om geld te vragen voor deze kinderen. Het was mijn plan om ze te ondersteunen door middel

van deze halfjaarlijkse brieven, maar de recessie heeft hieraan een einde gemaakt, hoewel een aantal genereuze vrienden nog steeds financiële offers brengt. Zonder hen hadden we moeten stoppen. Omdat we volledig afhankelijk zijn van onze vrienden zijn we al diegenen die reageren erg dankbaar. We hopen natuurlijk dat hun sponsoring een permanente ondersteuning zal zijn. Als ik naar de dorpen reis waar de jongens wonen die al getrouwd zijn, voel ik de noodzaak om hen te helpen bij hun verantwoordelijke taken. Zelf bekend met slapen op de harde grond in een tent gedurende het grootste deel van het jaar, met havermost als ontbijt, 2 sinasappelen als lunch en gebakken aardappelen en een ei als avondmaal, schaam ik me niet om de zorgen en behoeften van die jongens kenbaar te maken. In de toekomst kan ik groepen plantenenthousiasten begeleiden naar verre uithoeken, gekweekte planten exporteren, orchideeën bestuiven en hun zaad verkopen, lezingen met dia's houden in allerlei landen, mijn ervaringen uitdragen en artikelen schrijven. Dan zal het werk, dat ik nu 38 jaar doe, kunnen worden voortgezet, terwijl mijn vrouw Anni de morele en spirituele verantwoordelijkheden aan de jongens uitdraagt. Onze jongste dochter is kortgeleden getrouwd, zodat nu alleen nog onze zoon Alfred jr. met zijn vrouw en vier kinderen bij ons wonen. We zouden het erg op prijs stellen met u allen in contact te blijven. Schrijf ons dan niet op ons adres in Texas, maar schrijf naar Mexico. Het is maar een verordening om een Amerikaans adres te hebben. Hartelijke groet van Alfred B.Lau.

Apartado 98 Cordoba Ver.94500 Mexico

Vertaling: Jan Jaap de Morree

Inhoud

Een nieuwe lente, een nieuw geluid Ben Groen.....	2
Een witbloeiende vorm van <i>Matucana madinosiorum</i> Rob Bregman.....	3
Azioaceae Eric Piens.....	4
Het geslacht <i>Thelocactus</i> Br.& R. - 1 Wim Alsemgeest, Rob Bregman en Rikus Veldhuisen.....	8
Een cactusalbum als klantenbinder Peter Roggeveen	15
Tijdschriften: <i>Kaktusy</i> 1992 en 1993 Ludwig Bercht.....	17
Bolivia-herinneringen - 2 Frank Vandenbroeck.....	19
De <i>Calumordoos</i> G.D. Duursma.....	23
Mijn cactushobby Jannie Hoogvliet-Blok	24
Een maatjete groot ...? <i>7. Neobuxbaumia polylopha</i> (DC.) Backebg. Ton Pullen.....	25
"Towards a concensus" Frank Vandenbroeck.....	26
<i>Talinum</i>, een legende ontzenuwd Robert Mayer.....	28
<i>Pyrrhocactus strausianus</i> var. <i>sanjuanensis</i> comb. nov. J. Lambert.....	34
Lezers bedankt! Bert Jonkers.....	37
Nieuwe combinaties in <i>Sclerocactus</i> Fritz Hochstätter	38
Een brief Alfred Lau	45

Bij de voorplaat:

Witbloeiende *Matucana madinosiorum*.
Foto Wim Alsemgeest.
Zie artikel pagina 3.